

Národní knihovna České republiky

Příručka uživatele systému ISBN

5. vyd.

Revize březen 2011

Praha

2006

Obsah

Předmluva k českému vydání	4
Předmluva k 5. mezinárodnímu vydání	5
1. Vznik čísla ISBN a jeho vývoj	7
2. Význam čísla ISBN	10
3. Systém ISBN v České republice	12
4. Řízení systému ISBN na mezinárodní a národní úrovni, úkoly a funkce agentur ISBN a vydavatelů	14
4.1 Všeobecně.....	14
4.2 Řízení systému na mezinárodní úrovni.....	14
4.3 Řízení systému ISBN na národní úrovni.....	15
4.4 Řízení systému ISBN na úrovni vydavatele.....	16
5. Struktura čísla ISBN a jeho rozsah v České republice, přidělování identifikátorů vydavatele	17
6. Druhy dokumentů, kterým se přiděluje či nepřiděluje číslo ISBN	22
6.1 Vymezení pojmu “kniha” pro potřeby systému ISBN.....	22
6.1.1 Druhovému vymezení.....	22
6.1.2 Kvalitativní vymezení.....	35
7. Přidělování čísel ISBN, jejich evidence a kontrola	36
7.1 Zásady přidělování čísel ISBN.....	36
7.2 Postup při přidělování čísel ISBN.....	40
7.3 Nejčastější chyby.....	42
8. Přidělování čísel ISBN online publikacím	43
9. Číslo ISBN pro publikace tištěné na zakázku (print on demand)	44
10. Evidence v Národní agentuře ISBN v ČR	45
11. Číslo ISBN v čárovém kódu EAN	46
12. Umístění čísla ISBN v knize	47
13. Praktické použití čísel ISBN	48
14. ISBN a EAN	50
15. ISBN a další identifikátory	51
15.1 DOI.....	51
15.2 GTIN.....	52
15.3 Internetové identifikátory: URN.....	52
15.4 ISAN a V-ISAN.....	52
15.5 ISMN.....	54
15.6 ISRC.....	54
15.7 ISSN.....	55
15.8 ISTC.....	56
15.9 ISWC.....	56
16. ONIX	58
17. Desatero účastníka systému ISBN	59
PŘÍLOHY	60
Evidenční list účastníka systému ISBN.....	60
Zásady pro vyplňování ohlašovacích lístků.....	61
Seznam zkratk nejčastěji používaných v ohlašovacím lístku.....	64
Příklady přidělování čísel ISBN.....	65
Odpovědi na nejčastější otázky týkající se systému ISBN.....	67
Programové řešení přidělení čísel ISBN.....	76

Předmluva k českému vydání

Od 1.1.2007 dochází v systému ISBN k nejvýznamnější změně od jeho založení: ke změně v organizaci systému samého i ke změně ve struktuře čísla ISBN. Tyto změny ovlivní i provoz systému ISBN v České republice. Jsou popsány v této příručce, která vychází z praxe provozu systému ISBN u nás a patří k nim:

- systém ISBN se stává členskou organizací, jehož účastník musí s Mezinárodní agenturou ISBN podepsat smlouvu a platit roční příspěvky
- Mezinárodní agentura ISBN mění své sídlo z Berlína do Londýna
- dosud 10-místné číslo ISBN se mění na 13-místné; jeho trvalou součástí se stává prefix 978 používaný dosud pouze pro převod čísla ISBN do čárového kódu
- po vyčerpání bloku čísel v rámci prefixu 978 dojde ke změně prefixu na 979, která bude znamenat přidělení nových identifikátorů skupiny i vydavatele
- číslo ISBN lze přidělovat i knihám na CD-ROM a dalším elektronickým off-line nosičům
- číslo ISBN již nebude nadále přidělováno aktualizacím na volných listech doplňovaných k základnímu vydání
- větší volnost bude v uvádění čísla ISBN v knize: vedle rubu titulního listu budou povolena i další místa v publikaci jako rovnocenná

Podrobnější změny, vedle těchto základních, jsou uvedeny v následujícím textu příručky.

Vydavatelům v České republice budou vyměněny bloky čísel ISBN v rámci jejich identifikátorů. Identifikátory zůstávají v platnosti a vydavatelé budou pokračovat v přidělování čísel ISBN ze svého bloku do jejich vyčerpání. Poté dostanou nový identifikátor ISBN s příslušným blokem čísel.

Tato příručka nahrazuje v plném rozsahu předchozí vydání Příručky uživatele systému ISBN z r. 1996 včetně následujících dotisků.

Praha, 1.12.2005

Antonín Jeřábek
Národní knihovna ČR
Národní agentura ISBN v ČR

Předmluva k 5. mezinárodnímu vydání

Mezinárodní standardní číslo knihy (International Standard Book Number – ISBN) bylo pozoruhodně úspěšným počinem od r. 1968, kdy vzniklo ve Velké Británii jako „Standardní číslo knihy“ („Standard Book Number – SBN). Během jednoho roku bylo číslo SBN transformováno v Mezinárodní číslo SBN a bylo rozšířeno z devítimístného na desetimístné číslo. Od svého potvrzení Mezinárodní organizací pro normalizaci ISO, která v r. 1970 vydala mezinárodní normu 2108, převzala zodpovědnost za koordinaci systému ISBN v mezinárodním měřítku Mezinárodní agentura ISBN v Berlíně (International ISBN Agency) pracující v rámci Státní knihovny v Berlíně (Staatsbibliothek zu Berlin). V současné době se systému ISBN účastní 166 zemí.

Úspěch systému ISBN zároveň s rozvojem oblíbenosti elektronických publikací vedl k obavě z toho, zda kapacita systému ISBN pracující s desetimístným číslem ISBN je dostatečná. Bylo rozhodnuto revidovat normu ISO tak, že se použije verze čísla ISBN ve formě EAN/Bookland jako nového, třináctimístného identifikátoru k zabezpečení kapacity systému po mnoho následujících let. Byla zvážena řada alternativ, ale tato byla uznána jako nejvhodnější řešení, protože knižnímu obchodu je známa jako číslo ISBN uváděné v čárovém kódu. Nadto oznámila mezinárodní organizace EAN/UCC pečující o čárový kód, že je připravena poskytnout dodatečný tříčíselný prefix EAN, garantující dostatečnou budoucí kapacitu tohoto systému.

Během procesu revize bylo možno využít příležitosti a prozkoumat a přehodnotit rozsah materiálů, které mají být identifikovány číslem ISBN. Tato nová norma zahrnuje kapitoly v publikacích a dokonce i články (pokud jsou k dispozici samostatně), které jsou vhodné pro přidělení čísla ISBN. K této příručce je připojen rozsáhlý oddíl Odpovědi na nejčastější otázky týkající se systému ISBN, který má pomoci uživateli se správnou aplikací tohoto systému číslování a též poskytnout pokyny pro realizaci třináctimístného čísla ISBN. Jako pomoc uživatelům normy ONIX je určen oddíl, který specifikuje klíčová metadata nutná pro přidělení čísla ISBN. A nadto, aby bylo možno vytvořit pevné základy pro budoucnost, stává se ISBN formalizovanou organizací založenou na členství jednotlivých organizací a udržované v chodu příspěvkem všech národních nebo skupinových agentur ISBN. O dalších podrobnostech této nové správní struktury se pojednává v samostatných dokumentech.

Příručka uživatele ISBN je oficiálním komentářem k textu normy schválené ISO; překládá její všeobecná ustanovení do konkrétních pravidel a uvádí ilustrativní příklady. Vychází současně s novou normou ISO, aby pomohla agenturám a vydavatelům jak v přechodném období do 1. ledna 2007, tak v zavedení nové praxe ISBN pokud jde o jeho nový rozsah a zásady přidělování. Uživatelé jistě uvítají podrobnější informace o produktech, jimž se přidělují čísla ISBN, o elektronických publikacích, atd. Tyto informace nejsou spojeny s žádným konkrétním datem, odkdy mají platit.

Tato *Příručka uživatele* byla připravena řadou agentur ISBN a značně do ní přispěli mezinárodní zástupci pracovní skupiny pro revizi normy ISO 2108, pod účinným vedením Stelly Griffith (Agentura ISBN Velké Británie). Všichni přispěvatelé zasluhují dík celé komunitě ISBN.

Netřeba připomínat, že vzhledem k tomu, že používání čísel ISBN je dynamickým procesem, projde tato příručka jistě určitými změnami i v budoucnosti. Měla by být ale považována za spolehlivého průvodce v příštích deseti let.

Leden 2005, Berlín

Hartmut Walravens

1. Vznik čísla ISBN a jeho vývoj

1.1

Systémy číslování knih jsou vydavateli používány již přes 100 let. Signatury knih v knihovnách jsou dokonce ještě starší. Ty jsou ale určeny jen pro interní použití. Rychlý růst knižní produkce v 60. letech a rozvoj výpočetní techniky, k němuž došlo o něco později, vyvolal potřebu spolupráce knihoven s vydavateli a informačními systémy. Tato potřeba nakonec vedla k internacionalizaci systému číslování knih.

1.2

V r. 1965 požádala britská firma W.H. Smith Ltd., zabývající se distribucí knih, Sdružení britských vydavatelů, aby vypracovalo jednotný způsob číslování knih, který by zjednodušil jejich evidenci a umožnil mechanizaci. Vypracování nového systému bylo zadáno profesoru Londýnské vysoké školy ekonomické F.C. Fosterovi.

1.3

Prof. Foster si ke své práci přizval i odborníky z knihoven a na jejich doporučení vypracoval velmi pružný systém: jednou použitá čísla se již nedají dále používat a platí bez ohledu na velikost vydavatelské produkce vydavatele. Návrh tohoto systému byl založen na systémech mechanizované evidence knih, které již používali někteří britští vydavatelé.

1.4

Systém prof. Fostera se týkal výlučně Velké Británie a nebylo možno jej považovat za mezinárodní. Tvůrce systému však věděl, že v zásadě lze jeho systém použít k realizaci mezinárodního systému číslování knih, a proto svůj původní návrh doplnil a zdokonalil. Vzniklo tak číslo **SBN** (Standard Book Number – standardní číslo knihy), které bylo osmimístné a bylo rozděleno na dvě části. První označovala vydavatele, druhá jím vydanou knihu.

1.5

V té době již docházelo k široké aplikaci výpočetní techniky a ta si vyžádala doplnění čísla SBN o kontrolní číslici, sloužící k počítačové kontrole správnosti celého čísla. Číslo SBN se tak rozrostlo na 9 míst.

1.6

V r. 1966 byl Sdružením britských vydavatelů publikován konečný návrh prof. Fostera pod názvem „A report on standard numbering in the book trade“ (Zpráva o standardním číslování v knižním obchodě).

1.7

V témže roce v listopadu se poprvé diskutovalo o vhodném mezinárodním systému číslování knih na 3. mezinárodní konferenci o průzkumu racionalizace knižního trhu v Západním Berlíně. V téže době zvažovalo také několik vydavatelů a distributorů knih v evropských zemích možnosti využití počítačů při zpracování objednávek a kontrole skladů. Bylo zřejmé, že předpokladem k zavedení účinného automatizovaného systému je to, aby každá publikace měla jedinečné a přitom jednoznačné identifikační číslo.

1.8

System, který splnil tento požadavek a který se stal známý jako systém Mezinárodního standardního čísla knihy (**ISBN – International Standard Book Number system**) se vyvinul ze systému číslování knih zavedeného ve Velké Británii v r. 1967 firmou J. Whitaker & Sons, Ltd. a v USA v r. 1968 firmou R.R. Bowker.

1.9

V té době zřídil Technický výbor 46 pro informace a dokumentaci Mezinárodní organizace pro normalizaci (International Organization for Standardization Technical Committee 46 on Information and Documentation) pracovní skupinu, která by zkoumala možnosti přijetí tohoto britského systému pro mezinárodní využití.

1.10

V rámci Výboru pro dokumentaci ISO (Technical Committee 46 – Documentation of ISO) byla založena pracovní skupina zabývající se zavedením mezinárodního systému číslování knih.

1.11

1. zasedání této pracovní skupiny se konalo v r. 1968 v Londýně. Byl zde připraven návrh mezinárodní normy pro číslování knih. Zasedání se zúčastnily: Velká Británie, USA, SRN, Francie, Nizozemí, Irsko, Norsko, Dánsko a jako pozorovatel UNESCO. Další země poslaly písemné připomínky či projevíly jinak o věc zájem. Zpráva o jednání byla rozeslána všem členským státům ISO.

1.12

Další zasedání se konalo v r. 1969 v Západním Berlíně. Byly na něm projednány připomínky ve zprávě z 1. zasedání a další náměty k ní. Bylo dohodnuto vypracovat na základě britského a amerického systému číslování knih systém mezinárodní. Aby bylo možno využívat ve Velké Británii i USA i nadále již přidělených čísel ISBN, byla před ně předržena číslice 0, protože tak nebyl ovlivněn výpočet kontrolní číslice. Číslice 0 zároveň označuje vyspělé anglicky mluvící země účastníci se systému ISBN. Na závěr berlínského zasedání byla předložena veškerá dokumentace určená pro plenární zasedání Výboru pro dokumentaci ISO.

1.13

Toto zasedání se konalo ve Stockholmu v říjnu 1969. Zde byl systém číslování knih zpracován do podoby oficiální normy **ISO 2108 – Documentation – International Standard Book Numbering (ISBN)**. ISO 2108 byla přijata v září 1971 23 státy a poprvé vyšla v r. 1972. Účelem této mezinárodní normy je koordinovat a standardizovat mezinárodní použití čísel ISBN k jednoznačné identifikaci jedné publikace nebo vydání publikace vydané jedním určitým vydavatelem. Jelikož se knihy a publikace podobné knize začaly objevovat v nových formách, byla původní norma revidována a tento systém nyní používá přes 170 zemí. V r. 1978 vyšlo 2. vydání a to bylo v r. 1992 nahrazeno 3. vydáním.

1.14

Na 13. plenárním zasedání Výboru pro dokumentaci ISO v dubnu 1971 v Lisabonu oznámil jeho sekretariát, že Státní knihovna v Západním Berlíně (Staatsbibliothek zu Berlin – Preussischer Kulturbesitz) dala systému ISBN k dispozici potřebný štáb pracovníků a zařízení. V červenci 1972 pak byla založena **Mezinárodní agentura ISBN**, jejímž hlavním

úkolem je mezinárodní koordinace činnosti systému ISBN. Prvním ředitelem byl jmenován dr. Karl Wilhelm Neubauer.

1.15

Od r. 2001 začala připravovat pracovní skupina, složená ze jmenovaných delegátů z národních normalizačních organizací, zastupujících agentury ISBN, vydavatele, knihkupce, knihovny a dodavatele, 4. vydání této normy. Toto 4. vydání je dosud nejrozsáhlejší revizí systému i čísla ISBN. Zvýšilo číselnou kapacitu systému, určilo potřebná metadata, která by měla být dodávána zároveň s přiděleným číslem ISBN, vypracovala pokyny pro správu a řízení systému, a určila též úkoly národních agentur ISBN. Přitom se změnila struktura čísla ISBN a jeho délka, a to poprvé od jeho vzniku. Byla publikována v r. 2006 s účinností od 1.1. 2007.

1.16

V důsledku organizačních změn spojených s přijetím 4. vydání normy ISO 2108 a s přechodem na 13-místné ISBN číslo bylo sídlo Mezinárodní agentury ISBN od dubna 2006 přesunuto do Londýna.

2. Význam čísla ISBN

2.1

Číslo ISBN je jedinečný mezinárodní identifikátor pro monografické publikace. Nahrazuje potřebu zpracování dlouhého záznamu bibliografického popisu. Šetří čas a pracovní sílu a umožňuje vyhnout se chybám při pořizování kopií záznamů.

2.2

Číslo ISBN umožňuje budování a aktualizaci adresářů používaných v knižním obchodě a bibliografických databázích jako jsou katalogy books-in-print (knihy v tisku). Informace o dostupných knihách lze snadno nalézt pouze prostřednictvím čísla ISBN.

2.3

Číslo ISBN je strojem čitelné jako 13-místný čárový kód EAN/UCC. Jeho snímání probíhá rychle a vylučuje chyby při čtení.

2.4

Číslo ISBN je nezbytné pro provoz elektronického způsobu prodeje v knihkupectvích.

2.5

Při ochraně autorských práv je možno použít též čísel ISBN.

2.6

Shromažďování dat o prodeji se provádí prostřednictvím čísel ISBN. Umožňuje se tak sledování úspěšnosti prodeje publikací i srovnání jejich prodejnosti v různých tematických oblastech a dokonce i u různých vydavatelů.

2.7

Zákon umožňující půjčování knih, který platí v některých zemích, je založen na číslech ISBN. Podle této metody dostávají autoři i ilustrátoři honoráře odpovídající tomu, kolikrát byly jejich knihy vypůjčeny ve veřejných knihovnách.

2.8

Číslo ISBN usnadňuje agendy spojené s knihou ve vydavatelstvích, knihovnách, knižním obchodě i u čtenářů. Význam čísla ISBN vyplývá z jednotné, jednoznačné, mezinárodně srozumitelné a využitelné identifikace knih prostřednictvím tohoto čísla.

2.9

Číslo ISBN je povinně uváděno v české národní knižní bibliografii. Je povinným prvkem bibliografického popisu podle ISBD (International Standard Bibliographic Description), AACR2 (Anglo-American Cataloguing Rules, 2nd ed.), příp. i národních pravidel bibliografického a katalogizačního (identifikačního) popisu a jako takové je povinnou součástí bibliografických či katalogizačních záznamů dokumentů v knihovnách.

2.10

Číslo ISBN umožňuje, aby byly podle něho objednávány knihy v knižním velkoobchodě, knihkupectvích, vydavatelstvích i knihovnách, aby se jejich prostřednictvím uskutečňovala meziknihovní i mezinárodní meziknihovní výpůjční služba, prováděla revize skladů ve vydavatelstvích, knihkupectvích i v knižním

velkoobchodě. Je součástí bibliografických i katalogizačních záznamů v národních i mezinárodních databázích a jejich nejspolehlivějším vyhledávacím prvkem.

3. Systém ISBN v České republice

3.1

V r. 1983 pověřilo Ministerstvo kultury ČSR (dále jen MK ČSR) Státní knihovnu ČSR (dále jen SK ČSR) přípravou zavedení systému ISBN do československé knižní produkce. SK ČSR předložila v listopadu 1983 MK ČSR ideový záměr. Po jeho projednání stanovilo MK ČSR společně s Ministerstvem kultury SSR (dále jen MK SSR) a s Federálním ministerstvem zahraničních věcí ČSSR postup příprav. Tento postup přihlížel k normám ISO 2108 a ST SEV 5128-85 a k pokynům Mezinárodní agentury ISBN pro zavádění systému ISBN.

3.2

MK ČSR a MK SSR se dohodla na jednotném postupu v přípravě zavedení systému ISBN v tehdejším Československu. SK ČSR byla pověřena funkcí Národní agentury ISBN v ČSR a se souhlasem MK SSR i funkcí Skupinové agentury ISBN v ČSSR. Matica slovenská v Martině (dále jen MS) byla pověřena funkcí Národní agentury ISBN v SSR.

3.3

V prosinci 1984 byly navázány kontakty s Mezinárodní agenturou ISBN. Od ní byly získány pokyny, které je třeba dodržovat při zavádění systému ISBN, i další metodické materiály.

3.4

V l. 1984-1986 byly provedeny tyto práce:

- při národních agenturách ISBN v ČSR a v SSR byly ustaveny poradní orgány složené ze zástupců institucí, které se podílely na přípravě zavedení systému ISBN,
- zpracován návrh na obsahové a organizační řešení systému ISBN,
- zpracován návrh na organizační strukturu skupinové a národních agentur ISBN,
- zpracován a vedením MK ČSR a MK SSR schválen podrobný harmonogram postupu prací při zavádění čísel ISBN do knižní produkce ČSSR na l. 1987-1989.

3.5

V l. 1987-1989 byly provedeny tyto práce:

- zpracována a vydána norma ČSN 01 0189 Mezinárodní standardní číslování knih (ISBN),
- ustaveny národní agentury ISBN v ČSR a v SSR doplněním statutů SK ČSR a MS,
- MK ČSR a MK SSR legislativně zajistila dodávání výtisků, podle nichž se kontrolovala správnost uvádění čísel ISBN,
- proveden a vyhodnocen dotazníkový průzkum, kterým byla zjištěna velikost i struktura národní knižní produkce v ČSR a v SSR,
- zpracován a vedením MK ČSR schválen plán propagace systému ISBN v Československu,
- uskutečnila se metodická návštěva ředitele a sekretářky Mezinárodní agentury ISBN v Praze,
- zpracován adresář vydavatelů účastnících se systému ISBN, který se průběžně aktualizuje,
- stanovena kritéria pro přidělování identifikátorů vydavatele a provedeno jejich rozdělení v Československu,
- doplněn adresář vydavatelů o identifikátory vydavatele,

- uspořádány semináře a instruktáže pro pracovníky odpovídající za přidělování čísel ISBN,
- zpracována „Příručka uživatele systému ISBN“ a „Provozní pokyny systému ISBN“.

3.6

1.1. 1989 byl systém ISBN v Československu uveden do provozu.

3.7

V souvislosti se změnou názvu státu i obou republik byly v r. 1990 agentury ISBN přejmenovány na: Skupinová agentura ISBN v ČSFR, Národní agentura ISBN v ČR a Národní agentúra ISBN v SR. V témže roce byla SK ČSR přejmenována na Národní knihovnu v Praze (od r. 1995 Národní knihovna České republiky).

3.8

V důsledku nového státoprávního uspořádání Československa od 1.1.1993 byla zrušena Skupinová agentura ISBN v ČSFR a nejvyššími orgány systému ISBN v České a ve Slovenské republice se staly Národní agentura ISBN v ČR a Národní agentúra ISBN v SR.

3.9

V souvislosti s novou organizací systému ISBN uzavřela Národní knihovna ČR - Národní agentura ISBN v r. 2005 smlouvu s novou Mezinárodní agenturou ISBN a nově vstoupila do systému ISBN.

4. Řízení systému ISBN na mezinárodní a národní úrovni, úkoly a funkce agentur ISBN a vydavatelů

4.1 Všeobecně

Řízení systému ISBN probíhá na třech úrovních: mezinárodní, národní a na úrovni vydavatele.

4.2 Řízení systému na mezinárodní úrovni

4.2.1

Systém ISBN je na mezinárodní úrovni řízen Mezinárodní agenturou ISBN. Mezinárodní agentura ISBN má svůj poradní orgán (Advisory Panel), v němž jsou zastoupeni představitelé skupinových a národních agentur ISBN, UNESCO, vydavatelských a knihovnických institucí, ISO, partnerských systémů mezinárodního standardního číslování pokračujících zdrojů (seriálových publikací) (ISSN) a hudebnin (ISMN) i dalších institucí.

4.2.2

**Mezinárodní agentura ISBN sídlí na adrese:
International ISBN Agency
c/o EDItEUR
39-41 North Road
London N7 9DP
United Kingdom**

Českou republiku zastupuje v Mezinárodní agentuře ISBN Národní knihovna ČR - Národní agentura ISBN v ČR.

4.2.3

Mezinárodní agentura ISBN plní tyto hlavní funkce:

- propaguje a koordinuje celosvětový provoz systému ISBN a dohlíží nad ním
- zastupuje zájmy komunity ISBN u dalších relevantních organizací
- rozhoduje o tom, které organizace jsou vhodné k plnění funkce národní agentury ISBN a revokuje toto rozhodnutí, pokud je to nutné
- schvaluje hranice a strukturu jednotlivých skupin (tj. členů systému ISBN) a určuje v jejich rámci skupinové/národní agentury ISBN
- určuje pravidla, jimiž se řídí jednotlivé skupiny při přidělování identifikátorů vydavatelů a zajišťuje veřejnou dostupnost těchto pravidel
- přiděluje identifikátory jednotlivým skupinám a registruje je
- zajišťuje správu čísel ISBN i s jejich metadaty prostřednictvím příslušných registrů národních agentur ISBN
- vyvíjí, sleduje a uplatňuje metody a postupy, jimiž se řídí práce agentur ISBN a proces registrace čísel ISBN prováděný těmito agenturami, včetně placení poplatků spojených s tímto procesem
- dává k dispozici soupisy chybně přidělených čísel ISBN i řešení těchto duplicit
- registruje spory vyvolané rozhodnutími národních agentur ISBN a řeší je
- zpracovává, spravuje a zveřejňuje dokumentaci o systému ISBN jeho uživatelům

- realizuje a spravuje financování nezbytné k provozu Mezinárodní agentury ISBN, včetně (ale ne jen) finančních příspěvků národních agentur ISBN.

4.3 Řízení systému ISBN na národní úrovni

4.3.1

Za řízení systému ISBN v rámci každé skupiny zodpovídá národní agentura ISBN. Tyto agentury mají celostátní působnost. Mohou se též sdružovat do skupinových agentur ISBN, zpravidla podle jazykového nebo geografického principu.

4.3.2

Národní agentura ISBN v ČR sídlí na adrese:

Národní knihovna ČR

Národní agentura ISBN v ČR

Klementinum 190

110 00 Praha 1

Česká republika

4.3.3

Národní agentura ISBN v ČR plní tyto funkce:

- zajišťuje styk s Mezinárodní agenturou ISBN a kontinuitu poskytovaných služeb
- ve spolupráci s Mezinárodní agenturou ISBN rozhoduje o rozsazích identifikátorů vydavatele
- přiděluje vydavatelům, splňujícím podmínky členství v systému ISBN, identifikátory vydavatele, informuje je o jejich právech a povinnostech a poskytuje jim metodickou pomoc včetně metodických materiálů
- poskytuje vydavatelům strojově zpracované bloky čísel ISBN s vypočtenými kontrolními číslicemi
- buduje, řídí a spravuje registry čísel ISBN, metadat s nimi spojených a administrativní údaje podle zásad stanovených Mezinárodní agenturou ISBN (metadata spojená s přiděleným číslem ISBN mohou být zpracovávána příslušnou bibliografickou agenturou za předpokladu, že jsou specifikace dat ve vzájemném souladu)
- opravuje chybná čísla ISBN a metadata s nimi spojená
- poskytuje čísla ISBN a s nimi spojená metadata dalším národním agenturám ISBN i uživatelům systému ISBN, v souladu se zásadami stanovenými Mezinárodní agenturou ISBN
- zpracovává statistiky týkající se systému ISBN a předává je v určených termínech Mezinárodní agentuře ISBN
- školí a zacvičuje další účastníky systému ISBN v souladu se specifikacemi normy ISBN, která je v té době v platnosti
- dodržuje metody a pracovní postupy stanovené Mezinárodní agenturou ISBN v souladu se specifikacemi normy ISBN, která je v té době v platnosti
- hradí Mezinárodní agentuře ISBN roční příspěvky za účast v systému ISBN ve stanovené výši.

4.4 Řízení systému ISBN na úrovni vydavatele

4.4.1 Příslušné bloky čísel ISBN předává vydavatelům Národní agentura ISBN v ČR

4.4.2 Vydavatelé plní tyto funkce:

- spravují blok čísel ISBN, který jim byl předán Národní agenturou ISBN v ČR
- zodpovídají za přidělení identifikátoru titulu publikacím, které vydávají, v souladu s pravidly provozu systému ISBN (sporné případy konzultují s Národní agenturou ISBN v ČR)
- zodpovídají za správnost přidělovaných čísel ISBN uváděných v publikacích a zajišťují jejich případnou opravu
- informují Národní agenturu ISBN v ČR o přidělených číslech ISBN i metadatech s nimi spojených prostřednictvím ohlašovacích lístků
- vedou si evidenci přidělených čísel ISBN a s nimi spojených metadat (včetně případné evidence chybných, duplicitních i neoprávněně přidělených čísel ISBN s odkazem na správné číslo ISBN)
- zajišťují zveřejňování čísel ISBN a titulů, jimž byla přidělena, ve vydavatelských katalozích, bibliografiích, propagačních materiálech aj. soupisech, které vydávají.

5. Struktura čísla ISBN a jeho rozsah v České republice, přidělování identifikátorů vydavatele

5.1

Každé číslo ISBN sestává z třinácti číslic, před nimiž předchází zkratka „ISBN“. ISBN jsou začáteční písmena pro anglický výraz „International Standard Book Number“ (Mezinárodní standardní číslo knihy). Stejná zkratka označuje i vlastní proces číslování knih – „International Standard Book Numbering“ (Mezinárodní standardní číslování knih). Čísla uvedená bez tohoto označení jsou chybná. Jednotlivé části čísla ISBN mají přesně vymezený význam.

Pozn.: V zemích, kde se nepoužívá latinka, může se vedle písmen psaných latinkou používat zkratka v místní abecedě.

5.2

Toto třináctimístné číslo je rozděleno do pěti částí, z nichž druhá, třetí a čtvrtá mají proměnlivou délku (tzn. identifikátor skupiny, vydavatele a titulu). Jednotlivé části čísla ISBN jsou odděleny spojovníky. Není možné vynechat žádnou ze třinácti číslic ani tehdy, jsou-li některé z nich nuly.

Např.: ISBN 978-80-00-00000-8

5.3

Pěti částmi čísla ISBN jsou: prefix, identifikátor skupiny, identifikátor vydavatele, identifikátor titulu a kontrolní číslice.

5.4 Prefix

Prvou částí čísla ISBN je trojmístný prefix, který poskytuje EAN International. Dosud jsou k dispozici prefixy 978 a 979, ale v budoucnu může být přidělen i další prefix, aby se zajistila dostatečná kapacita čísel pro systém ISBN.

Např.: 978

5.5 Identifikátor skupiny

Druhá část čísla ISBN identifikuje zemi, zeměpisnou nebo jazykovou oblast, v níž vydavatel působí, nebo jiné dohodnuté seskupení vydavatelů určitého teritoria. Někteří členové systému ISBN tvoří jazykové oblasti (např. identifikátor skupiny 3 = německá jazyková oblast), další tvoří regionální útvary (např. identifikátor skupiny 982 = státy Jižního Pacifiku). Délka tohoto identifikátoru je proměnlivá. Může sestávat z 1-5 číslic vybíraných z číselných rozsahů, přesně vymezených systémem ISBN. Těmito rozsahy jsou:

0-7
80-94
950-997
9980-9989
99900-99999

Vymezení těchto číselných rozsahů je dostatečným prostředkem pro snížení možnosti chyb při manipulaci s číslem ISBN.

Tento identifikátor přiděluje Mezinárodní agentura ISBN. Při jeho přidělování se řídí rozsahem produkce knih vydávaných v dané skupině. Pro skupiny s největší produkcí jsou rezervována jednomístná čísla identifikátoru skupiny, např. 0 a 1 pro anglickou jazykovou oblast, 2 pro francouzskou, 3 pro německou, 4 pro Japonsko, 7 pro Čínu. Z toho vyplývá, že podle identifikátoru skupiny lze určit zemi nebo jazykovou oblast, v níž byla kniha vydána.

Československu jako skupině byl Mezinárodní agenturou ISBN přidělen identifikátor 80. Po rozdělení Československa v r. 1993 používá Česká i Slovenská republika nadále téhož skupinového identifikátoru.

Např.: 978-80

5.6 Identifikátor vydavatele

Třetí část čísla ISBN určuje určitého vydavatele, a to i v případě, že v různých zemích existují vydavatelé téhož jména nebo že jeden vydavatel má pobočky ve více zemích. Vydavatel, který chce používat čísel ISBN, musí vydávat své knihy na území skupiny schválené Mezinárodní agenturou ISBN. Také tyto identifikátory přiděluje Mezinárodní agentura ISBN. Mohou se skládat ze 2-7 číslic. Výjimečně lze vydavateli přidělit jednomístný identifikátor. Horní hranice přitom závisí na počtu číslic připadajících na identifikátor skupiny. Skupiny s jednomístným identifikátorem mohou disponovat až se 7 číslicemi pro identifikátory vydavatele. Při dvomístném identifikátoru skupiny disponujeme pro identifikátory vydavatele již jen se 6 číslicemi atd. Podobně jako je tomu u identifikátoru skupiny, může být i identifikátor vydavatele přidělen jedině v rámci číselných rozsahů vymezených systémem ISBN.

Základním kritériem pro přidělení identifikátoru vydavatele je jeho vydavatelská produkce. Vydavatelům s velkým objemem knižní produkce se přiděluje krátký identifikátor, aby měli v jeho rámci dost čísel pro očíslování svých knih. A naopak vydavatelům s malým objemem produkce se přiděluje delší identifikátor vydavatele.

Identifikátory vydavatele jsou v systému ISBN přidělovány v předem stanovených rozsazích. Zabráni se tak tomu, aby měly jakékoliv dvě knihy stejné číslo ISBN.

Pro Československo byly Mezinárodní agenturou ISBN stanoveny tyto číselné rozsahy identifikátorů vydavatele:

Číselné rozsahy identifikátorů vydavatele	Celkový počet identifikátorů, který je k dispozici vydavatelům	Celkový počet ISBN, která jsou k dispozici vydavatelům pro očíslování knih
00-19	20	100 000
200-699	500	10 000
7000-8499	1500	1000
85000-89999	50 000	100
900000-999999	100 000	10

Tab.1 Číselné rozsahy identifikátorů vydavatele pro bývalé Československo, jejich celkový počet a počet knih, které lze v rámci jednotlivých rozsahů očíslovat

Pro Českou republiku mohou být číselné rozsahy identifikátorů vydavatele (v závislosti na jeho dvoumístném identifikátoru skupiny 80) maximálně šestimístné. Znamená to, že identifikátor vydavatele může být složen maximálně ze 6 číslic.

Do rozdělení Československa se identifikátory českých a slovenských vydavatelů prolínaly. Po rozdělení Československa byla Slovenské republice přidělena třetina identifikátorů na konci každého rozsahu v souladu s počtem vydavatelů.

Stav slovenských identifikátorů vydavatele po rozdělení Československa ukazuje následující tabulka:

Číselné rozsahy identifikátorů vydavatele	Celkový počet identifikátorů, který je k dispozici vydavatelům	Celkový počet ISBN, která jsou k dispozici vydavatelům pro očíslování knih
18-19	2	100 000
550-699	150	10 000
8040-8499	460	1000
88674-89999	1326	100
966944-999999	34056	10

Tab.2 Číselné rozsahy identifikátorů vydavatele pro Slovenskou republiku, jejich celkový počet a počet knih, které lze v rámci jednotlivých rozsahů očíslovat.

Identifikátory vydavatele přiděluje Národní agentura ISBN v ČR podle současné produkce vydavatelů a s ohledem na jejich případnou předchozí produkci. Proto nejsou stejné pro všechny země. Jsou přizpůsobeny konkrétní vydavatelské situaci: země s malým počtem velkých vydavatelů potřebují jen několik jedno- a dvoumístných identifikátorů vydavatele a větší počet tří- a čtyřmístných identifikátorů.

Vyčerpá-li vydavatel všechna čísla ISBN, přidělí mu Národní agentura ISBN v ČR nový identifikátor vydavatele s novým blokem čísel ISBN. Identifikátory vydavatele i bloky čísel ISBN jsou nepřenosné.

5.7 Identifikátor titulu

Čtvrtá část čísla ISBN identifikuje konkrétní vydání nějaké publikace určitého vydavatele. Na rozdíl od identifikátorů skupiny a vydavatele, které přiděluje Mezinárodní agentura ISBN, je identifikátor titulu obhospodařován výlučně vydavatelem podle zásad systému ISBN. Ve výjimečných případech může čísla ISBN přidělovat přímo národní agentura ISBN.

Délka identifikátoru titulu závisí na délce předcházejících identifikátorů (skupiny a vydavatele). Při dvoumístném identifikátoru, který má Česká republika k dispozici, zbývá v čísle ISBN na identifikátor titulu pět míst (čísla od 00000 do 99999). Lze tedy jimi očíslovat 100 000 knih. Při třímístném identifikátoru vydavatele zbývají čtyři místa pro identifikátory titulu. Lze jimi očíslovat 10 000 knih. Při čtyřmístném identifikátoru vydavatele zbývají tři

místa a lze tak očíslovat 1000 knih, při pětímístném dvě místa a lze očíslovat 100 knih a při šestímístném jedno pro 10 knih (viz Tab. 1).

Příklad: 978-80-252-0077

5.8 Kontrolní číslice

Pátou částí čísla ISBN je kontrolní číslice. Vypočítává se podle modulu 10. Každá z prvních dvanácti číslic se vynásobí střídavě 1 a 3. Kontrolní číslice je rovna 10 minus zbytek rezultující z vydělení součtu součinů prvních 12 číslic deseti s jedinou výjimkou: je-li výsledkem tohoto výpočtu 10, pak je kontrolní číslicí 0.

Kontrolní číslice pro ISBN 978-80-252-0070 se vypočítává následujícím způsobem:

Krok 1: Vypočítejte součet součinů prvních 12 číslic ISBN (viz následující tabulka).

	Prefix	Ident. skup.	Ident. vydav.	Ident. titulu	Kontrolní číslice	Součet
ISBN	9 7 8	8 0	2 5 2	0 0 7 0	?	
Váha	1 3 1	3 1	3 1 3	1 3 1 3	-	
Výsledek	9 21 8	24 0	6 5 6	0 0 7 0 -		86

Krok 2: Vydělte součet součinů prvních 12 číslic ISBN vypočtený v kroku 1 deseti (10) a dostanete zbytek.

$$86 : 10 = 8 \text{ zbytek} = 6$$

Krok 3: Odečtete zbytek vypočtený v kroku 2 od 10. Výsledný rozdíl je kontrolní číslice s jedinou výjimkou: je-li zbytek 0, pak je kontrolní číslice 0 (viz výše).

$$10 - 6 = 4$$

Kontrolní číslice = 4

ISBN = 978-80-252-0070-4

Následující matematický vzorec je alternativním způsobem pro výpočet kontrolní číslice:

Kontrolní číslice = mod 10(10 - [mod 10(součet vážených součinů prvních 12 číslic ISBN)])

Kontrolní číslice = mod 10 (10 - [mod 10 (107)])

Kontrolní číslice = 4

Součet vážených součinů prvních 12 číslic plus kontrolní číslice musí být dělitelný 10 beze zbytku, aby bylo číslo ISBN platné.

Poznámka: Délka identifikátoru skupiny, vydavatele a titulu je proměnlivá a nemusí být vždycky stejná jako v příkladu uvedeném shora. Ne všechny kombinace identifikátoru skupiny a vydavatele jsou možné.

6. Druhy dokumentů, kterým se přiděluje či nepřiděluje číslo ISBN

6.1 Vymezení pojmu “kniha” pro potřeby systému ISBN

6.1.1 Druhovému vymezení

Číslo ISBN se přiděluje monografickým publikacím a určitým druhům příbuzných produktů, které jsou k dispozici veřejnosti, ať již zdarma nebo koupí. Kromě toho lze číslo ISBN použít i pro části monografických publikací (jako kapitoly knihy) nebo čísla či články pokračujících zdrojů (seriálových publikací), které jsou dostupné samostatně.

V abecedním pořádku uvádíme nejběžnější druhy publikací, jimž mají či nemají být přidělena čísla ISBN. Pro rychlejší orientaci jsou publikace, jimž se čísla ISBN přidělují, uvedeny tučně. Definice většiny dokumentů jsou převzaty z České terminologické databáze knihovnictví a informační vědy.

adresáře	příruční publikace s výčtem osob, organizací, produktů i jiných položek sestavených dle stanoveného hlediska (tematického, chronologického, teritoriálního aj.), uspořádaných abecedně nebo systematicky, uvádějící kontextově významné informace (identifikační, kontaktní, o struktuře, aktivitách apod.). Dostávají čísla ISBN, pokud splňují podmínky kvalitativního vymezení (Viz bod 6.1.2.)
aktualizace	viz listová vydání
archivní dokumenty	dokumenty převážně úřední nebo administrativní povahy, které jsou výsledkem činnosti určité instituce nebo jednotlivce a které nemají aktuální informační hodnotu; obvykle jsou z důvodů své dokumentární hodnoty uloženy v archivu. Nedostávají čísla ISBN
atlasy	publikace v podobě knihy nebo volných listů vložených do obalu, prezentující stanovené téma uceleným souborem materiálů netextového charakteru (map, obrazů, tabulek, schémat aj.), s menším nebo větším množstvím textového materiálu, popř. s pomocným aparátem (titulní listu, rejstříky apod.) Např. atlas map, atlas dějin v obrazech, lékařské atlasy (anatomie, fyziologie), psychologický výkladový atlas, atlas hub aj. Dostávají čísla ISBN, pokud splňují podmínky kvalitativního vymezení (Viz bod 6.1.2.)
audiodokumenty	viz audiovizuální dokumenty

audiovizuální dokumenty	dokumenty, jejichž obsahem je zvukově obrazový záznam. Např. zvukové filmy, audiokazety, videokazety, DVD nebo jejich obdoba v počítačových sítích. Nedostávají čísla ISBN
bibliofilská vydání	speciální vydání knihy vyznačující se kvalitním (často ručním) papírem, vybranými typy písma, uměleckou výzdobou, úhlednou strukturou knihy, zvláštní vazbou a často i velmi malým nákladem a také tomu odpovídající poměrně vysokou cenou. Je určeno k prodeji mj. sběratelům knih – bibliofilům. Dostávají čísla ISBN
bibliografický soupis	viz bibliografie
bibliografie	seznam dokumentů zpracovaný podle určitých zásad, pravidel a hledisek. Dostávají čísla ISBN, pokud nevycházejí jako periodika a splňují podmínky kvalitativního vymezení (Viz bod 6.1.2.)
brožury	publikace o rozsahu nejméně pěti a nejvíce 48 stran, nepočítaje obálku. Dostávají čísla ISBN; rozsah publikace nemá vliv na přidělování čísel ISBN
bulletiny	seriálové publikace vydávané korporací (organizací, institucí, spolkem aj.) jako oficiální publikace obvykle s informační, normativní a metodickou funkcí. Nedostávají čísla ISBN
CD-ROM	kompaktní disky, používané pro ukládání a distribuci dat ve formě počítačových souborů. Dostávají čísla ISBN, pokud obsahem převažuje text
ceníky	seznamy zboží, výrobků a pracovních úkonů, s uvedenými cenami za jednotlivé položky. Dostávají čísla ISBN, pokud splňují podmínky kvalitativního vymezení (Viz bod 6.1.2.)
cestovní zprávy	zprávy o průběhu a výsledku pracovní či studijní cesty. Nedostávají čísla ISBN
časopisy	dokumenty, vycházející pod týmž (nebo dlouhodobě stabilním) názvem v pravidelných týdenních až půlročních intervalech, které obsahují příspěvky více autorů a mají předem stanovený program i zaměření. Nedostávají čísla ISBN

dětské obtisky	obrázky, které lze přenést na jiný podklad, určené pro děti. Nedostávají čísla ISBN
diapozitivy	pozitivní obrazy na průhledné nebo průsvitné podložce (např. sklo, film), obvykle vložené do rámečku, určené k promítání speciálním zařízením, např. diaprojektorem, nebo k přímému prohlížení proti světlu. Nedostávají čísla ISBN; patří mezi audiovizuální dokumenty
diáře	kalendáře s rubrikami pro denní záznamy. Nedostávají čísla ISBN
digitalizované kopie tištěných monografických publikací	elektronické dokumenty dostupné prostřednictvím internetu. Nedostávají čísla ISBN
diplomové práce	dokumenty vyžadované ke státní závěrečné zkoušce na vysoké škole, popř. k závěrečné zkoušce na střední odborné škole; obsahují popis a výsledky samostatné odborné práce na předem zadané téma. Její předložení a obhájení je součástí řízení pro přiznání akademického titulu (Bc., Mgr., Ing., MUDr. a MVDr.). Nedostávají čísla ISBN, pokud nejsou vydány knižně a nesplňují podmínky kvalitativního vymezení (Viz bod 6.1.2.)
disertační práce	dokumenty, které prezentují autorův výzkum a jeho výsledky a jsou autorem předkládány k řízení pro získání vědecké hodnosti či jiné odborné kvalifikace vyššího stupně. Nedostávají čísla ISBN, pokud nejsou vydány knižně
doktorské práce	viz disertační práce
DVD-ROM	kompaktní disky, používané pro ukládání a distribuci dat ve formě počítačových souborů. Dostávají čísla ISBN, pokud obsahem převažuje text
edice	sbírky samostatných děl (svazků) vydávaných vydavatelstvím, vyznačujícím se společnými znaky (téma, autor, forma, časové období apod.), které jsou formálně spojeny jednotným názvem nebo logem edice, grafickou úpravou nebo způsobem uspořádání. Svazky v rámci edice mohou být číslovány a mohou vycházet po neomezenou dobu. Nedostávají čísla ISBN

efemera	příležitostné tiskoviny vytvořené pro zvláštní události, určené pro jednorázovou potřebu a s časově omezeným významem. Obecně je jim přisuzována malá nebo žádná hodnota, v ucelených sbírkách však mohou nabývat významové a kulturněhistorické hodnoty. Podle účelu je lze dělit na osobní (osobní vizitky, osobní dopisní papír a obálky, svatební, promoční, úmrtní a jiná oznámení, novoročenky, exlibris), firemní (vizitky, hlavičkový papír, pozvánky, katalogy), hospodářské (formuláře, vyhlášky, tiskopisy) a reklamní (plakáty, letáky). Nedostávají čísla ISBN
elektronické publikace	informační zdroje, které jsou uchovávány v elektronické podobě a jsou dostupné v prostředí počítačových sítí nebo prostřednictvím jiných technologií distribuce digitálních dat a tvoří uzavřený celek (např. na discích CD-ROM nebo DVD-ROM). Dostávají čísla ISBN, pokud obsahem převažuje text
elektronické zdroje	viz elektronické publikace
e-maily, elektronická korespondence	korespondence nebo jiná sdělení zasílaná po počítačových sítích. Nedostává čísla ISBN
faksimile	rozměrově, barevně a z hlediska nosiče věrná reprodukce rukopisného nebo tištěného textu, mapy apod., zhotovená fotomechanickým, resp. jiným postupem. Čísla ISBN dostávají faksimile tištěného textu a v některých případech map (viz mapy)
firemní literatura	dokumenty reklamního, propagačního, obchodního nebo instruktivního charakteru, které vydávají firmy a obchodní podniky a organizace. Patří sem např. prospekty, firemní příručky, časopisy, katalogy výrobků a veletrhů, jubilejní firemní publikace apod. Nedostávají čísla ISBN; případnými výjimkami mohou být výroční zprávy firem, obsáhlejší firemní katalogy, popř. další publikace různorodého charakteru
fonogramy	sluchem vnímatelné záznamy uměleckého výkonu či jiných zvuků zaznamenané na zvukovém nosiči (např. fonografický váleček, gramofonová deska, magnetofonový pásek, počítačový soubor apod.). Zvuk může být na zvukovém nosiči zaznamenan analogově nebo digitálně. Nedostávají čísla ISBN; patří mezi audiovizuální dokumenty

fotografie	dvourozměrné obrazové dokumenty, které obsahují trvalý obrazový záznam zpravidla trojrozměrného objektu vytvořený působením světla na fotografickou citlivou vrstvu s použitím fotografického přístroje. Nedostávají čísla ISBN; patří mezi audiovizuální dokumenty
gramofonové desky	zvukové desky s analogovým záznamem, který je uložen na tenkém kotouči většinou z polyvinylchloridového polymeru, na jehož povrchu je spirálovitá zvlněná drážka postupující od obvodu do středu desky. Stereofonní zvukový záznam se vytváří zvlněním drážky pod úhlem 45 k povrchu desky na obě strany. K přehrávání gramofonových desek je zapotřebí gramofon, kde zvuk přenáší vibrující jehla. Nedostávají čísla ISBN; patří mezi audiovizuální dokumenty
habilitační práce	původní vědecké práce, za něž nebyla získána žádná jiná akademická nebo vědecká hodnota. Je podmínkou k získání vědecko-pedagogického titulu docent. Nedostávají čísla ISBN, pokud nejsou vydány knižně
hudebniny	dokumenty s písemným (grafickým) zobrazením záznamu hudebního díla; základním prostředkem záznamu je notové písmo, zařazen však může být i běžný text. Do r.1996 dostávaly čísla ISBN, od r.1997 dostávají čísla ISMN (mezinárodní standardní číslo hudebnin)
interní dokumenty	dokumenty vzniklé v rámci činnosti určité organizace, korporace nebo instituce a sloužící pouze pro její vnitřní potřebu (např. zápisy z porad, usnesení, memoranda, korespondence, výzkumné deníky, hospodářské doklady apod.). Nedostávají čísla ISBN s výjimkou těch, které svým obsahem přesahují rámec organizace, i když jsou označeny jako publikace pro vnitřní potřebu (Viz bod 6.1.2.)
jízdní řády	systematicky uspořádané soupisy vlakových nebo autobusových spojů s pokyny pro cestující. Dostávají čísla ISBN s výjimkou listových výtahů
kalendáře	dokumenty podávající informace o měření času, obvykle provedené jako výčet dnů, týdnů, měsíců a roků, často za doprovodu libovolných doplňkových informací. Nedostávají čísla ISBN, pokud se jedná o nástěnné, stolní, listové nebo kapesní kalendáře

kandidátské práce	viz disertační práce
katalogy výstav	seznamy předmětů (knih, obrazů apod.), vyložených na určité výstavě. Dostávají čísla. ISBN, pokud obsahují text
knihy	rukopisné, tištěné nebo jakýmkoliv způsobem rozmnožené dokumenty, které jsou graficky a knihařsky zpracované do tvaru svazku a tvořící myšlenkový a výtvarný celek. Dostávají čísla ISBN
kompaktní disky	viz videodisky
konspekty	texty, které podávají zhuštěný a zestručněný obsah rozsáhlejšího díla, zpracované čtenářem díla na základě kritického čtení (studia) zpravidla pro vlastní potřebu. Myšlenky a názory autora díla jsou čtenářem v konspektu přetlumočeny a popř. i komentovány. Nedostávají čísla ISBN
křížovky	doplňování slov do obrazce, jehož výsledkem je tajenka. Nedostávají čísla ISBN
leporela	obrázkové publikace s listy spojenými a střídavě skládanými v jednom dlouhém pásu, typicky dětské obrázkové knížky s lepenkovými listy polepenými oboustranně. Dostávají čísla ISBN, a to jak s textem, tak i bez textu
letáky	tiskoviny menšího formátu, o rozsahu maximálně 4 stran, s různým obsahem krátkodobého významu, určené k hromadnému rozšiřování. Nedostávají čísla ISBN
licence	smlouva, kterou nositel práva – poskytovatel licence – poskytuje nabyvateli licence oprávnění k výkonu práva dílo užít (licenci), tedy právo užívat nebo nakládat s autorským dílem v rozsahu podle podmínek smlouvy, a nabyvatel licence se zavazuje poskytnout nositeli práva odměnu. Licence je poskytována jako výhradní nebo nevýhradní, k jednotlivým způsobům užití nebo ke všem způsobům užití, s právem poskytnout oprávnění zcela nebo zčásti třetí osobě (podlicence) nebo bez tohoto práva. Nedostávají čísla ISBN, stejně jako patenty a normy, s výjimkou z nich sestavených sborníků

listová vydání	vydání publikace vycházející postupně v samostatných částech, zpravidla několikrát ročně. Nedostávají čísla ISBN
magnetofonové kazety	magnetické pásky předepsaných rozměrů a vlastností, umístěné v kompaktní kazetě, sloužící pro záznam a reprodukci zvuku; k umožnění percepcie je zapotřebí odpovídajícího technického zařízení. Nedostávají čísla ISBN; patří mezi netradiční nosiče informací
magnetofonové pásky	magnetický nosič dat ve formě pásky předepsaných rozměrů a vlastností, sloužící pro záznam zvukových signálů a reprodukci zvuku. K přehrávání a poslechu záznamu je zapotřebí odpovídající technické zařízení (magnetofon). Nedostávají čísla ISBN; patří mezi netradiční nosiče informací
mapy	zmenšené, zevšeobecněné zobrazení povrchu Země, ostatních nebeských těles nebo nebeské sféry sestavené na základě matematických postupů na rovině a vyjadřující v konvenční formě, pomocí smluvených znaků a v souladu s určením mapy rozmístění a vlastnosti objektů vázaných na příslušné povrchy. Dostávají čísla ISBN, pokud splňují podmínky kvalitativního vymezení (Viz bod 6.1.2.)
materiály z konferencí	sborníky obsahující soubor oficiálních referátů přednesených na konferenci a někdy též zprávu o diskusi. Dostávají čísla ISBN
mikrofilmy	mikrografické nosiče dat v podobě svitku nebo proužku, na kterém snímky stran dokumentu následují za sebou v jedné nebo ve dvou řadách. Ve státní správě se používají mikrofilmy šířky 16 mm, v knihovnách 35 mm. Nedostávají čísla ISBN
mikrofiše	listové mikrografické nosiče dat se záznamy uspořádanými do sloupců a do řádek. Místo první řádky záznamů mohou mikrofiše obsahovat titulky, ve kterém jsou základní údaje o dokumentu, podle kterých se mohou mikrofiše řadit a vyhledávat. Nedostávají čísla ISBN
mikropočítačové softwary	viz programové vybavení osobních počítačů
monografie	neseriálové publikace, které systematicky, všestranně a podrobně pojednávají o jednom, zpravidla úzce vymezeném tématu. Dostávají čísla ISBN

multimédia	viz smíšené dokumenty
nástěnné mapy	nástěnné provedení mapy. Nedostávají čísla ISBN
návody k použití	vysvětlení činnosti určitých přístrojů nebo zařízení pro uživatele, který je bude používat. Nedostávají čísla ISBN
neperiodické publikace	viz knihy
nepravá periodika	viz seriálové publikace
normativní dokumenty	dokumenty vydané příslušným orgánem a obsahující závazná pravidla chování, činností a postupů. Nedostávají čísla ISBN, s výjimkou z nich sestavených sborníků
notové materiály	viz hudebniny
oficiální publikace	seriálové či neperiodické dokumenty vydané zákonodárnými, vládními a jinými administrativními orgány (od centrálních po krajské) a jejich institucemi s rozhodovací pravomocí; státní nebo národní bibliografie, národní příručky, sbírky zákonů a nařízení, rozhodnutí soudů a ostatní obdobné publikace, vydávané z příkazů a nákladem orgánů státní moci. Z hlediska bibliografického zpracování jakékoliv publikace vydávané nebo financované vládní agenturou, včetně mezinárodních vládních organizací. Dostávají čísla ISBN, pokud jde o neperiodické publikace
omalovánky	obrázky v obrysech určené k vymalování. Nedostávají čísla ISBN, s výjimkou publikací doplněných textem
online publikace	druh elektronických publikací dostupných pouze online. Dostávají čísla ISBN, pokud obsahem převažuje text
osobní dokumenty	např. životopisy nebo osobní profily. Nedostávají čísla ISBN
papírové hračky	dvou- i třírozměrné hračky z papíru s různými figurálními i nefigurálními náměty určené dětem na hraní. Nedostávají čísla ISBN

patentové dokumenty	souhrn všech dokumentů týkajících se oblasti ochrany intelektuálního vlastnictví, především popisy vynálezů, užitných vzorů a průmyslových vzorů, ostatní doprovodná literatura, např. věstníky patentových úřadů, roční seznamy udělovaných ochranných dokumentů na vynálezy, třídníky apod. Nedostávají čísla ISBN, s výjimkou z nich sestavených sborníků
periodika	dokumenty vydávané postupně v samostatných částech, spojených společným názvem, označením posloupnosti (např. průběžným číslováním), jednotnou úpravou a obsahovým zaměřením v pravidelných intervalech se záměrem stálého pokračování, např. noviny, časopisy, periodické sborníky. Nedostávají čísla ISBN
písanky	školní sešity pro nácvik psaní, zpravidla s předtištěným písmenem nebo slabikou apod. na začátku řádky. Nedostávají čísla ISBN
plakáty	velké, zpravidla jednobližkové výtvarně zpracované grafické dokumenty s tiskem po jedné straně (někdy s volným místem pro doplnění informace) informačního, reklamního nebo ideologicky apelativního charakteru určené k prezentaci na veřejném místě. Nedostávají čísla ISBN
plány	1. mapy malé části zemského povrchu, který je pro ně považován za rovinu; jsou vyhotoveny ve velkém měřítku v místním souřadnicovém a výškovém systému, 2. zjednodušené mapy měst, obcí apod. Dostávají čísla ISBN, pokud splňují podmínky kvalitativního vymezení (Viz bod 6.1.2.)
plastické mapy	prostorové provedení mapy. Nedostávají čísla ISBN
pohlednice	grafické dokumenty – polokarton či karton zpravidla standardizovaných rozměrů, po jedné straně s tiskem fotografie či obrázku (resp. montáže), s textem, popiskem či bez nich a na druhé straně s místem pro případné uvedení krátkého textu a adresy a nalepení známky (v případě dopravy poštou). Nedostávají čísla ISBN. Čísla ISBN nedostávají ani soubory pohlednic
pokračující zdroje	viz seriálové publikace

pracovní listy	školní učební pomůcky, které zpravidla doplňují učebnici nebo jsou její součástí. Dostávají čísla ISBN
preprinty	předběžné dokumenty zpřístupňující určité dílo nebo zkrácenou verzi před jeho připravovaným vydáním či zveřejněním (např. referát na konferenci). Bývají rozmnoženy v malém počtu exemplářů a distribuovány uzavřenému okruhu zájemců. Nedostávají čísla ISBN
programové vybavení osobních počítačů	soubor instrukcí zajišťujících chod počítače. Nedostávají čísla ISBN, pokud nejsou vydány jako kniha s titulním listem, textem, vydavatelskými údaji a tiráží
programy divadel	tištěná oznámení pořadů divadel se seznamem vystupujících osob. Nedostávají čísla ISBN, s výjimkou těch, které mají formu knihy nebo brožury
programy kulturních, společenských, politických a sportovních akcí	dostávají čísla ISBN, pokud obsahují podstatné informace k pořádané akci
prospekty	propagační nebo náborové tiskoviny, které podrobněji popisují, popř. zobrazují nabízený výrobek nebo službu. Nedostávají čísla ISBN
publikace reklamního charakteru	viz firemní literatura
publikace určené pro vnitřní potřebu	viz interní dokumenty
reprodukce	dokumenty vzniklé kopírováním z jiného dokumentu a mající jeho podobu, které jsou považovány za originální dokument. Nedostávají čísla ISBN s výjimkou z nich sestavených sborníků
ročenky	dostávají čísla ISBN. Viz též seriálové publikace

rukopisy	ručně psané knihy, vzniklé před vynálezem knihtisku a v prvních dobách jeho existence, ale také textové předlohy pro sazbu psané ručně, na psacím stroji nebo tištěné, v širokém slova smyslu pak každá vlastnoručně napsaná písemnost. Nedostávají čísla ISBN
samostatné články	samostatně publikované články, stati ze sborníků či kapitoly z knih s vlastními bibliografickými údaji. Dostávají čísla ISBN; jsou považovány za monografie
sborníky	publikace obsahující dva či více samostatných textů, zpravidla alespoň rámcově tematicky příbuzných, se společným názvem. Mohou být koncipovány jako publikace jednorázové nebo seriálové (viz též seriálové publikace). Dostávají čísla ISBN
separáty	výtisky článků nebo statí publikovaných dříve v časopisu, resp. ve sborníku, přetištěné speciálně pro potřeby autora. Separáty mají zachováno číslování vydání (zdrojového dokumentu), z něhož byly převzaty; mohou, ale nemusí být opatřeny titulní stránkou. Nedostávají čísla ISBN
seriálové publikace	publikace na jakémkoliv médiu vydávané v částech po sobě následujících, obvykle s označením posloupnosti (zpravidla číselným nebo chronologickým), bez předem stanovené doby ukončení. Zahrnují zejména časopisy, noviny, ročenky, edice zpráv a sborníků institucí, edice sborníků z konferencí a edice monografických publikací. Nedostávají čísla ISBN, s výjimkou tištěných ročenek nebo publikací vycházejících méně často, ať pravidelně či nepravidelně
skripta	prozatímní učební texty rozmnožené většinou jednoduchou technikou, určené pro vysokou školu, kde mají zpravidla dočasně nahradit chybějící vysokoškolské učebnice. Dostávají čísla ISBN; způsob rozmnožení nemá vliv na přidělení čísla ISBN
slepecké tisky	reliéfní tisky, popř. ražby bez použití barvy, které s využitím slepeckého (Braillova) písma umožňují nevidomým osobám četbu textu pomocí hmatu. Dostávají čísla ISBN
smíšená média	viz smíšené dokumenty

smíšené dokumenty	dokumenty sestávající ze dvou či více druhů dokumentů nebo obsahující odlišné formy téhož dokumentu, z nichž ani jeden nelze definovat jako dominantní. Většinou jsou využívány jako celek, kde jednotlivé součásti se vzájemně doplňují. Často se jedná o výukové pomůcky, např. stavebnice, hry, laboratorní soupravy. Pro kombinované dokumenty v digitální podobě se používá termín multimédium. Dostávají čísla ISBN
soubory pohlednic	viz pohlednice
sudoku	viz křížovky
tajné dokumenty	dokumenty, které obsahují utajované skutečnosti, tvořící předmět státního, hospodářského nebo služebního tajemství. Nedostávají čísla ISBN
technické výkresy	výkresy nakreslené podle zásad technického kreslení bez ohledu na obor jeho původu nebo použití. Nedostávají čísla ISBN
telefonní seznamy	abecední soupisy individuálních nebo kolektivních telefonních účastníků s jejich adresami a telefonními čísly. Nedostávají čísla ISBN; podle mezinárodních zvyklostí nejsou považovány za neperiodické publikace (knihy)
učební programy a plány	písemné dokumenty pro pedagogicko-didaktický proces. Nedostávají čísla ISBN
učebnice	dokumenty sledující didaktické cíle a podávající výklad poznatků z určité teoretické nebo praktické oblasti. Většinou jsou určeny vymezeným skupinám uživatelů. V praxi se uplatňují čtyři základní modely učebnic, a to tradiční, programové, problémové a kombinované učebnice. Dostávají čísla ISBN
vědeckovýzkumné práce	viz výzkumné zprávy
videodisky	optické disky, obvykle z plastu s kovovou vrstvou, na které se zaznamenávají obrazové a zvukové signály nebo jen obrazové signály pro opakovanou reprodukci. Jsou založeny na principu

	optického snímání mechanického záznamu, podobně jako zvukové kompaktní desky. Nedostávají čísla ISBN
videokazety	uzavřené obaly s filmem nebo zvukovým či zvukově obrazovým magnetickým páskem s dvěma cívkami, určené k zakládání a vyjímání z vhodného projektoru nebo přehrávače, aniž by bylo nutno film nebo pásek předem zavádět nebo přetáčet. Nedostávají čísla ISBN
vystřihovánky	tištěné obrázky určené k vystřihování. Nedostávají čísla ISBN, s výjimkou publikací doplněných textem
výzkumné zprávy	zprávy uvádějící údaje o řešení výzkumného úkolu, jeho postupu a dosažených výsledcích. Nedostávají čísla ISBN, s výjimkou knižně publikovaných
zákony	normativní právní akty přijímané nejvyššími zastupitelskými sbory (zákony federální a republikové), které nesmí být v rozporu s ústavními zákony; pokud některé zákony upravují komplexněji a relativně podrobně určité právní odvětví, bývají obvykle označeny jako zákoníky. Nedostávají čísla ISBN, pokud vycházejí ve sbírce zákonů, která je seriálovou publikací. Komentované zákony nebo zákony vydané samostatně v podobě knihy dostávají čísla ISBN (viz též oficiální publikace)
zeměpisné atlasy	viz atlasy
zpěvníky	sborníky písní (s textem a nápěvem). Dostávají čísla ISBN
zpravodaje	viz bulletiny
zvukové hudební záznamy	viz audiovizuální dokumenty
zvukové knihy	viz audiovizuální dokumenty

6.1.2 Kvalitativní vymezení

Do systému ISBN jsou zahrnuty knihy bez ohledu na to, jde-li o tržní nebo mimotržní produkci či o publikace určené pro vnitřní potřebu institucí. Z tržní produkce je zahrnuta veškerá literatura. Z mimotržní produkce její převážná část (pokud typologicky vyhovuje). Z publikací určených pro vnitřní potřebu institucí jsou zahrnuty všechny ty publikace, které svým informačním dosahem přesahují rámec vydávající instituce a mohou zajímat širší veřejnost. Týká se to např. adresářů, atlasů, bibliografií, ceníků, map a plánů (viz příslušná hesla v bodu 6.1.1). Netýká se to např. ceníků určených pro interní potřebu podniků, interních adresářů podniků, turistických plánků vydávaných pro interní potřebu sportovních oddílů, příležitostných letáků např. k dárcovství krve, požární ochraně, předcházení nemocem, zubní zdravotě apod.

Výše nákladu, cena, způsob rozmnožení, formát, forma vydání ani původnost publikace nemají vliv na přidělení čísla ISBN.

Konečnou instancí, která ve sporných případech rozhoduje o zahrnutí dokumentu do systému ISBN, je Národní agentura ISBN v ČR.

7. Přidělování čísel ISBN, jejich evidence a kontrola

7.1 Zásady přidělování čísel ISBN

7.1.1 Všeobecně

Samostatné číslo ISBN musí být přiděleno každému novému vydání knihy. Při změně ceny ani obálky se nemění číslo ISBN. Při změně vydavatele se mění číslo ISBN. Přílohy a doplňky ke knize (např. plány měst, plánky, diagramy, gramofonové desky, mikrofiše, zvukové kazety a videokazety, CD-ROM apod.), dostanou stejné číslo ISBN jako kniha. (Viz též bod 7.1.7.)

U online publikací se číslo ISBN přiděluje každému samostatně dostupnému formátu (např. : .ePub, .pdf, .html, .lit).

Jednou přidělené číslo ISBN nesmí být v žádném případě znovu použito.

7.1.2 Dotisky

Dotisk, tj. vydání knihy mechanickou reprodukcí z její původní sazby, vydaný stejným vydavatelem, dostává stejné číslo ISBN základního vydání. Pokud byl ale dotisk proveden pro jiného vydavatele a údaje o něm jsou v knize uvedeny, považuje se dotisk za nový titul a kniha dostává nové číslo ISBN. Musí být vždy uvedeno, o dotisk kolikátého vydání se jedná.

Např.: Dotisk 1. vyd.

7.1.3 Uvádění čísla ISBN předchozích vydání

Uvádí-li vydavatel v knize i čísla ISBN předchozích vydání, pak musí tyto údaje doplnit údaji o příslušném vydání. Týká se to samozřejmě pouze těch knih, jejichž předchozí vydání již mělo číslo ISBN.

Všechny zde uváděné příklady jsou fiktivní.

Např.: HRABAL, Bohumil: Růžový kavalír. 2. vyd. Praha, Pražská imaginace 2007. 101 s.
ISBN 978-80-7110-040-9
ISBN 978-80-7110-055-3 (1. vyd.)

Údaje o pořadí a druhu vydání se uvádějí za číslem ISBN v kulaté závorce.

7.1.4 Překlady

U překladu publikace, kde má vydavatel k dispozici číslo ISBN originálu, může se uvést i toto. Pokud je znám i vydavatel a místo vydání originálu, uvádějí se tyto údaje do kulaté závorky za číslo ISBN.

Např.: HELBIG, Bernard: Vývoj jazykovědy po roce 1970. 1. čes. vyd. Praha, Academia 2007. 303 s.
ISBN 978-80-200-0312-6
Orig.: ISBN 3-323-00004-8 (Bibliographisches Institut. Leipzig)

7.1.5 Souběžné vydání v jazykových verzích

Vydá-li vydavatel jednu knihu v různých jazycích, pak dostane každá jazyková verze své číslo ISBN. Uvádějí se čísla všech jazykových verzí. Jako první se uvádí číslo ISBN

konkrétního titulu, pod ním číslo ISBN ostatních jazykových verzí v libovolném pořadí, přičemž doplňkový údaj je uveden v kulaté závorce za příslušným číslem ISBN.

Např.: KOPŘIVA, Jiří – Chotěbor, Petr: Pražský hrad. 1. vyd. Praha, Olympia 2007. 93 s.
ISBN 978-80-7033-157-6
ISBN 978-80-7033-173-6 (angl. vyd.)
ISBN 978-80-7033-177-4 (ital. vyd.)
ISBN 978-80-7033-172-9 (něm. vyd.)

7.1.6 Faksimile

Faksimile musí dostat nové číslo ISBN.

Např.: HOLAN, Vladimír: První testament. Tereзка Planetová. 1. vyd. jako faksimile. Praha, Odeon 2007. 220 s.
ISBN 978-80-207-0154-1

7.1.7 Různé formy vydání

Samostatné číslo ISBN musí být přiděleno každé odlišné formě, v níž je daný titul vydáván či produkován.

Např.: vázané a brožované, kapesní, luxusní, kolibří, s mapami, gramofonovými deskami, magnetofonovými kazetami, mikrofišemi, disketami, CD-ROM, apod., a bez nich. U online publikací každému samostatně dostupnému formátu.

DOSTOJEVSKIJ, Fjodor Michajlovič: Zápisky z podzemí. 4. vyd. Praha, Odeon 2007. 178 s.
ISBN 978-80-207-0673-7 (kož. vaz.)
ISBN 978-80-207-0672-0 (plát. vaz.)
ISBN 978-80-207-0674-4 (online : pdf)

7.1.8 Vícesvazkové soubory

Číslo ISBN se musí přidělit vícesvazkovému souboru jako celku a také každému samostatnému svazku zvlášť. V každém následujícím svazku uvádíme i čísla ISBN předchozích svazků. Za vícesvazkový soubor se považuje již i dvousvazková publikace. **Jako první se uvádí číslo ISBN konkrétního svazku, bez závorkového výkladu, pod ním číslo ISBN celého souboru a čísla ISBN následujících vydaných svazků, vždy se závorkovými výklady.**

Příklad dvousvazkového souboru:

WIDIMSKÝ, František: Německo-český a česko-německý slovník. Sv. 2. Česko-německá část. 6. vyd. Praha, Státní pedagogické nakladatelství 2007. S. 1023-1990.
ISBN 978-80-04-26083-5
ISBN 978-80-04-55053-0 (soubor)
ISBN 978-80-04-25749-1 (1. sv.)

Příklad vícesvazkového souboru:

GALSWORTHY, John: Sága rodu Forsythů. Kniha 3. K pronajmutí. 5. vyd. Praha, Odeon 2007. 245 s.
ISBN 978-80-207-0304-0
ISBN 978-80-207-0298-2 (soubor)
ISBN 978-80-207-0299-9 (1. sv.)
ISBN 978-80-207-0302-6 (2. sv.)

Pozor: U vícesvazkových učebnic se nepoužívá číslo ISBN souboru. Každý díl (svazek, část) má samostatné číslo ISBN.

Ustanovení pro pozměněná další vydání jednotlivých svazků vícesvazkových souborů odpovídají těm, která platí pro jednosvazkové publikace. Jestliže pocházejí jednotlivé svazky vícesvazkového souboru z různých vydání, je třeba v jednom svazku uvést vždy poslední vydání ostatních svazků i s jejich čísly ISBN. Ve výjimečných případech vícesvazkových souborů o mnoha svazcích (např. Ottův slovník naučný. Reprint) lze uvést pouze číslo ISBN konkrétního svazku bez závorkového výkladu a pod ním číslo ISBN souboru se závorkovým výkladem.

7.1.9 Nepravé vícesvazkové soubory

Pokud vychází kniha z technických důvodů (např. pro velký rozsah) ve dvou nebo více svazcích, ale je považována za jednosvazkovou publikaci a prodává se jen jako celek, lze jí přidělit pouze jedno číslo ISBN. To ale musí být uvedeno ve všech svazcích publikace.

Např.: Adresář veřejných informačních služeb v ČR. 1. vyd. Praha, Národní informační středisko ČR 2007. 2 sv.: 510 s.
ISBN 978-80-213-0044-6

Lze ale též doporučit přidělení samostatného čísla ISBN každému svazku. Usnadní se tak vyřizování objednávek, pokud nejsou všechny svazky vydány nebo distribuovány současně, nebo náhrady vadných výtisků.

7.1.10 Koedice

Každý z koeditorů musí přidělit své vlastní číslo ISBN. Čárový kód EAN uvede zpravidla vydavatel, který knihu distribuuje.

Vydavatelé se musí podílet na obsahové, nikoliv pouze formální stránce publikace (např. tiskárnu nebo instituci, která se pouze finančně podílela na vydání publikace, nelze považovat za koeditora).

Např.: SCHWARZKOPF, H. Norman – Peter, Peter: Hrdina Pouštní bouře. Autobiografie. Rudná u Prahy, JEVA; Vimperk, Papyrus 2007. 599 s., 32 s. fot.
ISBN 978-80-901365-1-6 (JEVA. Rudná u Prahy)
ISBN 978-80-85776-12-6 (Papyrus. Vimperk)

Např.: KOLÁŘ, Vladimír – Němec, Ivan: Modelling of soil-interaction. 2., přeprac. a rozš. vyd. Praha, Academia 2007. 333 s.
ISBN 978-80-200-0033-0 (Academia. Praha)
ISBN 978-0-444-98859-9 (Elsevier. Amsterdam)

7.1.11 Knihy převedené od jednoho vydavatele k druhému

Jestliže byla kniha převedena od jednoho vydavatele k druhému s vydavatelskými údaji nového vydavatele, dostane nové číslo ISBN. To dostane i tehdy, jedná-li se jinak o dotisk. Nový vydavatel by měl uvést také číslo ISBN vydání u předchozího vydavatele.

Např.: KUTINOVÁ, Amálie: Gabra a Málinka. Díl 1 a 2. 5. vyd., 2. vyd. v nakl. Profil. Ostrava, Profil 2007. 316 s.

ISBN 978-80-7034-073-8

KUTINOVÁ, Amálie: Gabra a Málinka. Díl 3 a 4. 5. vyd., 1. vyd. v nakl. Sfinga. Ostrava, Sfinga 2007. 315 s.

ISBN 978-80-900578-6-9

Vydavatel, který přebírá produkci předchozího vydavatele, může ponechat v knihách původní číslo ISBN. Vydá-li ale tuto publikaci znovu, např. jako dotisk nebo další vydání, musí již použít svého čísla ISBN.

7.1.12 Distributoři a knihkupci

Podle zásad systému ISBN dostává každé konkrétní vydání knihy vydané konkrétním vydavatelem pouze jedno číslo ISBN. Toto číslo ISBN se knize zachová bez ohledu na to, kdo ji distribuuje nebo prodává.

7.1.13 Vydavatelé s více než jedním místem působení

Vydavatel působící na několika místech, která jsou uvedena společně ve vydavatelských údajích, musí této publikaci přidělit pouze jedno číslo ISBN.

Pokud ale má vydavatel samostatné pobočky, může používat samostatné identifikátory vydavatele ISBN pro každou z těchto poboček. Publikaci pak přidělí číslo ISBN pouze ta pobočka, která ji vydala.

7.1.14 Číslo ISBN a ISSN v jedné knize

Vedle knih se přidělují mezinárodní standardní čísla i seriálovým publikacím (jedné z částí pokračujících zdrojů). Jsou to čísla **ISSN** (International Standard Serials Numer – **Mezinárodní standardní číslo seriálových publikací**). K seriálovým publikacím patří periodika, díla na pokračování a edice. **Ročenky a některá díla na pokračování splňují kritéria jak pro přidělení čísla ISBN, tak ISSN.** Číslo ISSN je přiděleno seriálovému titulu, který je stejný pro všechny části nebo jednotlivé svazky seriálové publikace, a číslo ISBN se přiděluje každému jednotlivému svazku ročenky, monografické publikace apod. V dané publikaci potom budou obě čísla uváděna tak, že jako první bude číslo ISBN a pod ním číslo ISSN.

Např.: Hvězdářská ročenka 2008. 1. vyd. Praha, Academia 2007. 233 s.

ISBN 978-80-200-0393-5

ISSN 0373-8280

7.1.15 Číslo ISBN a ISMN

V hudebninách, které byly vydány před r. 1996 s číslem ISBN, se u případného nového vydání po r. 1996 uvede číslo ISMN i číslo ISBN předchozího vydání.

7.1.16 Jiná média, která jsou součástí knihy

Je-li kniha vydávána společně s gramofonovými deskami, magnetofonovými kazetami, mikrofišemi, CD-ROM aj. materiály, jsou tyto materiály považovány za přílohu knihy a knize je přiděleno pouze jedno číslo ISBN. Vychází-li kniha např. buď s CD-ROM, anebo bez něho, považuje se každé takové vydání za novou formu vydání a dostane své číslo ISBN. (Viz též bod 7.1.7.)

Např.: KREJČOVÁ, Zdenka: U veselých medvídků.
Praha, Panorama 2007. Nestr., 1 audiokazeta v příl.
ISBN 978-80-7038-292-9

KREJČOVÁ, Zdenka: U veselých medvídků.
Praha, Panorama 2007. Nestr.
ISBN 978-80-7038-293-6

7.1.17 Listová vydání

Číslo ISBN se přiděluje ukončené publikaci na volných listech, tj. publikaci, která nebude dále doplňována.

Publikaci na volných listech, která je průběžně aktualizována (tzv. integrující zdroj), ani jejím individuálním aktualizovaným částem se nepřidělují čísla ISBN. Mohou se jim přidělit čísla ISSN. (Viz bod 7.1.14.)

7.2 Postup při přidělování čísel ISBN

7.2.1 Přidělování čísel ISBN vydavatelem

7.2.1.1

Vydavatel určí pracovníka, který bude odpovídat za přidělování čísel ISBN, zasílání ohlašovacích lístků Národní agentuře ISBN v ČR a bude s ní ve styku. Hlásí jí též všechny změny týkající se údajů o vydavateli.

7.2.1.2

Vydavatel odpovídá za přidělování čísel ISBN všem publikacím, které vydává. Dbá přitom na to, aby splňovala kritéria pro zařazení do systému ISBN.

7.2.1.3

Vydavatel používá čísla ISBN průběžně, tj. v aritmetické posloupnosti podle identifikátorů titulů. Jakékoliv zásahy do vnitřní struktury čísla ISBN jsou nepřípustné.

7.2.1.4

O přidělených číslech ISBN informuje vydavatel Národní agenturu ISBN v ČR prostřednictvím ohlašovacích lístků (papírových či elektronických), a to neprodleně poté, co čísla ISBN chystaným knihám přidělil.

7.2.1.5

Při přidělování čísel ISBN může dojít k různým chybám, např. číslo ISBN bylo přiděleno neoprávněně jiné publikaci než knize, identifikátoru použil jiný vydavatel než k tomu oprávněný apod.

Pokud Národní agentura ISBN v ČR zjistí, že je číslo ISBN chybné nebo chybně přidělené, sdělí to vydavateli a ten zajistí opravu. Přidělí-li vydavatel číslo ISBN duplicitně nebo multiplicitně (tzn. dvěma nebo více titulům stejné číslo ISBN), musí nahlásit Národní agentuře ISBN v ČR platné číslo ISBN, které sice nebude vytištěno v knize, ale ta bude podle platného čísla ISBN objednatelná i identifikovatelná. V případném dotisku uvede již správné číslo ISBN.

7.2.1.6

Vydavatel si musí vést evidenci přidělených čísel ISBN.

7.2.1.7

Pokud je číslo ISBN správné, uvolní jej Národní agentura ISBN v ČR pro národní bibliografii, nabídkové seznamy vydavatelů apod. Bude-li číslo ISBN včas nahlášeno, bude příslušný záznam uveden v elektronickém čtrnáctideníku „O.K. – ohlášené knihy“.

7.2.1.8

Každá agentura ISBN má k dispozici dostatečný počet rezervních identifikátorů ISBN. Pokud vydavatel vyčerpá všechna čísla ISBN v rámci svého identifikátoru a nahlásí je prostřednictvím ohlašovacích lístků Národní agentuře ISBN v ČR, přidělí mu tato další identifikátor s novým blokem čísel ISBN.

7.2.2 Přidělování čísel ISBN Národní agenturou ISBN v ČR

7.2.2.1

Ve výjimečných případech přidělí číslo ISBN titulu Národní agentura ISBN v ČR. Týká se to publikací vydávaných vlastním nákladem autora nebo vydávaných ojedinele institucí, která nehodlá provozovat soustavnější vydavatelskou činnost.

7.2.2.2

Žadatel o číslo ISBN musí Národní agentuře ISBN v ČR sdělit všechny základní bibliografické údaje o knize, tj. autora, název, podnázev, vydavatele (i s jeho adresou), pořadí a rok vydání, druh vazby, příp. formát elektronické publikace a URL, popř. i předpokládanou cenu a zda bude požadovat převod čísla ISBN do čárového kódu EAN. Přidělené číslo ISBN pak musí uvést v publikaci. Národní agentura ISBN v ČR jej upozorní na možnost vstoupit do systému ISBN a přidělovat si čísla ISBN ze svého bloku čísel.

U online publikací je třeba uvést URL a formát.

V tomto případě neidentifikuje přidělené číslo ISBN vydavatele daného titulu, ale pouze tento titul.

Po vydání publikace provede Národní agentura ISBN v ČR kontrolu správnosti čísla ISBN uvedeného v knize. Pokud je číslo ISBN správné, uvolní jej pro uvádění v národní bibliografii, nabídkových seznamech vydavatelů apod. Pokud je chybné, uvědomí o tom vydavatele.

7.2.2.3

Číslo ISBN je nejlépe přidělit těsně před zadáním rukopisu do tisku, kdy se již nepředpokládají žádné závažné změny v metadatech.

7.3 Nejčastější chyby

1. Opětné použití čísla ISBN, které již bylo předtím přiděleno jinému titulu (tzv. duplicita). Bylo-li stejné číslo ISBN přiděleno více titulům, jedná se o tzv. multiplicitu.
2. Novému vydání nebylo přiděleno nové číslo ISBN.
3. Nové číslo ISBN bylo přiděleno dotisku, zatímco mělo být použito původního čísla ISBN.
4. Došlo ke změně názvu, ale nebylo přiděleno nové číslo ISBN.
5. Vydavatel použil jiného čísla ISBN, než jaké původně nahlásil.
6. Číslo ISBN nebylo v knize vytištěno.
7. Brožované vydání knihy, která vyšla též jako vázaná, nemá své číslo ISBN, a naopak.
8. Číslo ISBN je neplatné (numerická nebo tisková chyba).
9. Vydavatel přidělil číslo ISBN, i když knihu pouze distribuoval.
10. Vydavatel používá čísla ISBN původního vydavatele i poté, co byl titul převzat novým vydavatelem, a byl již vydán s jinými vydavatelskými údaji.
11. Číslo ISBN bylo neoprávněně přiděleno jiné publikaci než knize.
12. Číslo ISBN bylo vymyšleno vydavatelem, který ani nemusí být v systému ISBN.
13. V čísle ISBN je vynechána písmenná zkratka "ISBN", která je jeho neoddělitelnou součástí, nebo je uvedena chybně (IBSN, BISN apod.).
14. Mezi písmennou zkratkou "ISBN" a číslicí je uváděna dvojtečka, spojovník či jiné nepřípustné znaky.
15. U vícesvazkových souborů není použito závorkového výkladu k označení čísla ISBN souboru a jednotlivých svazků.
16. U koedic není uveden závorkový výklad, tzn. za číslem ISBN názvy koeditorů.

8. Přidělování čísel ISBN online publikacím

8.1

Online publikacemi se míní knihy a jiné neperiodické publikace dostupné pouze online, nikoliv na hmotných nosičích off-line (CD-ROM, DVD-ROM).

8.2 Online publikace, kterým se přidělují čísla ISBN:

8.2.1

Je-li publikace dostupná pouze v počítačových sítích (např. na internetu) dostává číslo ISBN za předpokladu, že obsahuje text, tvoří uzavřený celek a je určena veřejnosti. Takové publikace mohou též obsahovat obrázky nebo zvukové záznamy, ovšem v menší míře než tvoří jejich textová část. Související materiál (např. hypertext) by ale mohl dostat stejné číslo ISBN pouze tehdy, pokud by byl součástí publikace.

8.2.2

Samostatné číslo ISBN se přidělí každému samostatně dostupnému formátu (např. pdf, ePub, Mobipocket, html) i jeho verzi (např. s DRM či bez něj, s obrázky či bez nich, s barevnými či černobílými ilustracemi). DRM (Digital Rights Management – správa zabezpečeného obsahu) přitom znamená ochranu obsahu publikace před nežádoucím využitím, např. tiskem, půjčováním či stahováním.

8.2.3

Naskenované či digitalizované kopie tištěné publikace se nepovažují za online publikaci v tomto smyslu, ať už s bibliografickými údaji jiného či téhož vydavatele oné publikace.

8.2.4

Samostatně dostupná online publikace produkovaná pouze online (tzv. e-born) stejně tak jako online publikace, která vznikla jako další rovnocenná verze souběžně i nesouběžně vydané knihy v jiném formátu (vázaná či brožovaná, CD-ROM či DVD-ROM) ovšem číslo ISBN dostane, stejně jako faksimile s vlastními bibliografickými údaji.

8.2.5

Změna formátu neznamená změnu vydání. Pokud se nemění obsah online publikace, zůstává stejné vydání.

8.3 Online publikace, kterým se nepřidělují čísla ISBN

- aktualizované soubory
- databáze
- webové stránky
- online propagační a reklamní materiály
- e-maily
- vyhledávací roboty
- počítačové hry
- osobní dokumenty (jako elektronické životopisy nebo osobní profily)
- blogy
- další dokumenty dostupné online uvedené v kap. 6

9. Číslo ISBN pro publikace tištěné na zakázku (print on demand)

9.1

Publikace tištěná nebo produkována na zakázku je vytištěna a svázána, příp. produkována na základě objednávky zákazníka. Takové zakázky zni často na několik kopií publikací, které jsou de facto „vyprodány“. Jejich vyšší náklad by byl neekonomický. **Tyto publikace dostávají číslo ISBN.**

9.2

Tisk na zakázku by neměl být zaměňován s publikacemi vydávanými v malém nákladu, kdy je vydáno malé množství knih, které je pak uskladněno pro plnění objednávek zákazníka, pokud k nim dojde. Při tisku na zakázku se neskládá žádný výtisk.

9.3

Je-li verze nějaké publikace tištěné na zakázku odlišná od dříve vydané verze, která nebyla tištěna na zakázku (např. vázaná verze se stává brožovanou), pak je třeba přidělit nové číslo ISBN, právě tak jako je tomu u jakékoliv jiné změny formy produktu. Menší změny formátu, k nimž dochází z důvodů požadavků na tiskařské stroje tisknoucí zakázku, nevyžadují nové číslo ISBN.

9.4

Publikace dostane nové číslo ISBN, je-li tištěna na zakázku vydavatelem, který zakoupil práva na vydání od jiného vydavatele.

9.5

Výtisku, který je produkován institucí jinou než vydavatelem a pro tohoto vydavatele (tj. nedošlo k převodu autorských práv) a který je tištěn na zakázku v odlišné formě, bude přiděleno nové číslo ISBN.

9.6

Individualizované nebo personalizované verzi knihy tištěné na zakázku, u níž o obsahu knihy nerozhoduje vydavatel, a která má omezenou dostupnost, se nepřiděluje číslo ISBN.

10. Evidence v Národní agentuře ISBN v ČR

10.1

Národní agentura ISBN v ČR buduje databáze nezbytné pro provoz systému ISBN v České republice: bázi vydavatelů účastnících se systému ISBN, logickou bázi ohlášených knih a ověřuje správnost čísel ISBN v záznamech báze vydaných knih.

Z báze ohlášených knih je produkován elektronický čtrnáctideník „O.K. – Ohlášené knihy“.

10.2 Evidence identifikátorů vydavatele

Národní agentura ISBN v ČR vede evidenci identifikátorů vydavatele, jak již přidělených, tak dosud volných. Evidence přidělených identifikátorů vydavatele je součástí báze vydavatelů. Aktualizace této báze je prováděna průběžně.

10.3 Adresář vydavatelů

Databáze vydavatelů tvoří virtuální adresář vydavatelů, volně přístupný na internetu. Aktualizace dat jsou ve stanovených termínech zasílány Mezinárodní agentuře ISBN, která vydává ročně celosvětový adresář vydavatelů „Publishers' international ISBN directory“. **Je proto v zájmu každého vydavatele, aby Národní agentuře ISBN v ČR neprodleně hlásil jakékoliv změny v údajích o svém vydavatelství.** Každý záznam v bázi vydavatelů obsahuje: oficiální název vydavatele, podnázev, adresu, telefon, fax, e-mail, URL, identifikátor skupiny a vydavatele, názvové odkazy a kód profesionálního zaměření vydavatele podle kódovníku Mezinárodní agentury ISBN.

10.4 Vstup nového vydavatele do systému ISBN

Účast vydavatelů v systému ISBN je v České republice dobrovolná. Ke vstupu do systému je nutná kopie výpisu z živnostenského rejstříku, kde je jako předmět podnikání: výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona a jako obor činnosti mj. též vydavatelské činnosti, polygrafická výroba, knihařské a kopírovací práce. U organizací kopie statutu, z něhož je patrné, že organizace provádí též publikační činnost. Dále je potřeba vyplnit evidenční list, který vydavateli poskytne Národní agentura ISBN v ČR, a osobní návštěva agentury. Při této návštěvě dostane vydavatel blok čísel ISBN. Bloky čísel ISBN nelze novým vydavatelům zasílat poštou ani elektronicky.

10.5 Změny ve vydavatelské činnosti a ukončení činnosti vydavatele

Dojde-li ke složitějším organizačním změnám v činnosti vydavatele (např. sloučení, rozdělení apod.), je nutno tyto otázky konzultovat s Národní agenturou ISBN v ČR.

V případě ukončení činnosti je vydavatel povinen oznámit tuto skutečnost písemně Národní agentuře ISBN v ČR a vrátit přidělný blok čísel ISBN. Blok čísel ISBN je nepřenosný a zaniká společně s vydavatelem.

11. Číslo ISBN v čárovém kódu EAN

11.1

Vedle uvádění čísel ISBN v okem čitelné formě jej lze uvádět též v čárovém kódu EAN.

11.2

Rychlé celosvětové rozšíření čárového kódu s sebou přineslo nutnost uzavření dohody mezi Mezinárodní agenturou ISBN, Mezinárodní agenturou ISMN na jedné straně a EAN International (EAN) a Uniform Code Council (UCC) na druhé straně. Tato dohoda umožňuje zakódování čísla ISBN do 13-místného čárového kódu EAN. Číslo ISBN se tak stává kompatibilním s celosvětovým systémem čárového kódu.

11.3

Uvádění čísla ISBN v 13-místném čárovém kódu EAN musí splňovat požadavky normy ISO/IEC 15420 (EAN/UPC – bar code symbology specification) . Všechny čárové kódy EAN začínají identifikátorem státu, s výjimkou čárových kódů EAN pro knihy, seriálové publikace a hudebniny – ty začínají trojčíslím/prefíxem 978 a 979 pro knihy, 977 pro seriálové publikace a 979 pro hudebniny.

11.4

U 13-místného čísla ISBN je výpočet kontrolní číslice stejný pro okem čitelné číslo ISBN i pro jeho převod do čárového kódu EAN. V čárovém kódu musí být okem čitelné číslo ISBN uvedeno v horní části kódu zároveň s písmeny „ISBN“.

11.5

Je-li okem čitelné číslo

ISBN 978-80-252-0109-1,

je jeho převod do čárového kódu stejný, jenže bez použití spojovníků:

9788025201091

Příklad vytištění tohoto čísla ISBN v čárovém kódu:

11.6 Pětimístný dodatkový kód

V knižním obchodě v USA a v Kanadě se používá v čárovém kódu pětimístného dodatkového kódu pro označení ceny. Nemělo by se ho ale používat pro informace o cenách v jiných zemích.

12. Umístění čísla ISBN v knize

12.1 Všeobecně

Číslo ISBN musí být v publikaci uvedeno.

12.2

Číslo ISBN se uvádí **na rubu titulního listu dole**, 2-3 cm od spodního okraje stránky, popř. na rubu obálky na téže místě, pokud tato titulní list zastupuje. U publikací, které nemají titulní list a číslo ISBN nelze uvést ani na rubu obálky, uvádí se v tiráži. Uvádí se jako poslední a samostatný údaj na stránce, resp. v tiráži.

Číslo ISBN lze rovněž **opakovat na zadní straně obálky, desky nebo přebalu**.

12.3

U vydání vícesvazkových souborů i jednotlivých publikací v pouzdrech má být číslo ISBN uvedeno též na pouzdru. U vícesvazkových souborů se zde uvádí číslo ISBN celého souboru. Na pouzdru se číslo ISBN uvádí tehdy, tvoří-li pouzdro součást knihy a neslouží-li pouze k ochraně knihy při dopravě.

12.4

Číslo ISBN se též uvede na jakémkoliv doprovodném materiálu vydaném společně s publikací.

12.5

Číslo ISBN se tiskne dostatečně velkým typem písma, aby bylo snadno čitelné (tj. 9-bodovým nebo větším) a podle možnosti odlišným od toho, kterým byla kniha vytištěna.

12.6

Číslo ISBN lze též uvádět v čárovém kódu EAN (viz též kap. 11), jehož součástí je toto číslo. ISBN v čárovém kódu se uvádí pouze na zadní straně obálky, desky nebo přebalu, 2 cm od hřbetu a spodního okraje.

12.7

Ostatní údaje o čísle ISBN, např. o čísle ISBN souboru a jednotlivých svazků, o čísle ISBN předchozích vydání, původního vydání nebo jazykových verzí, se uvádějí na rubu titulního listu.

12.8

Na publikacích zhotovených jiným způsobem než tiskem (CD-ROM, DVD-ROM) musí být číslo ISBN uvedeno v každém případě tak, aby bylo dobře patrné, např. na etiketě nebo na obálce či v bookletu. Toto se týká i elektronických publikací.

13. Praktické použití čísel ISBN

13.1

Ve **vydavatelstvích** se čísel ISBN používá pro:

- identifikaci pevně stanovených vydavatelských projektů od získání rukopisu autora po konečné vydání publikace
- identifikaci publikace ve vydavatelských katalozích a inzerátech
- uvádění v tištěných i elektronických adresářích a na internetu
- kontrolu skladů
- vyplácení autorských honorářů
- objednávky
- účetnictví a fakturaci
- sledování dat o prodeji
- statistické účely
- vyřizování náhrad za vadné výtisky

13.2

V **bibliografických službách, distribučních centrech a knižním velkoobchodu** se čísel ISBN používá pro:

- budování databází o publikacích jak na skladě, tak vyprodaných
- vytváření bibliografických produktů a katalogů z těchto databází publikací pro knižní obchod
- objednávky prostřednictvím elektronických komunikačních systémů jako EDI (electronic data interchange – elektronická výměna dat) nebo prostřednictvím internetu
- kontrolu skladu
- monitorování interních logistických procesů
- účetnictví a fakturaci
- produkování dat o prodeji
- vyřizování náhrad za vadné výtisky
- produkování předmětových seznamů a katalogů

13.3

V **centralizovaných službách určených pro knihovny** se čísel ISBN používá pro:

- objednávky od vydavatelů nebo velkoobchodu
- zpracování objednávek od knihoven
- kontrolu skladu
- monitorování interních logistických procesů
- účetnictví a fakturaci
- převazby

13.4

V **knihupectvích** se čísel ISBN používá pro:

- bibliografické rešerše
- zjišťování adres vydavatelů nebo distributorů

- objednávky a přeobjednávky prostřednictvím elektronických komunikačních systémů jako EDI (elektronická výměna dat) nebo prostřednictvím internetu
- řízení skladu
- účetnictví a fakturaci zákazníka
- systém elektronického místa prodeje (EPOS – Electronic point-of-sale system)

13.5

V **knihovnách** se čísel ISBN používá pro:

- vyhledávání informací
- objednávky
- katalogizaci
- statistiku výpůjček
- meziknihovní výpůjčky

14. ISBN a EAN

V r.1997 byla uzavřena dohoda mezi EAN International (EAN), the Uniform Code Council (UCC) a Mezinárodní agenturou ISBN podporující vzájemnou spolupráci. Poskytuje status pozorovatele zástupcům těchto institucí na jejich výročních zasedáních, nabízí konzultace a upravuje číslování netištěných knižních materiálů.

Další podrobnosti na adrese:

EAN International
Blue Tower
Avenue Louise 326 – Bte 10
B-1050 Brussels
Belgium
Tel: (+32 2) 788 78 00
Fax: (+32 2) 788 78 99
E-mail: info@ean/int.org
URL: <http://www.ean-int.org>

Uniform Code Council, Inc.
Princeton Pike Corporate Centre
1009 Lenox Drive, Suite 202
Lawrenceville, NJ 08648
USA
Tel: (+1 609) 620 0200
Fax: (+1 609) 620 1200
URL: <http://www.uc-council.org>

15. ISBN a další identifikátory

15.1 DOI

Identifikátor digitálního objektu (Digital Object Identifier – DOI) je systém pro permanentní identifikaci objektů duševního vlastnictví na internetu a jejich výměnu. Mezinárodní nadace DOI (the International DOI Foundation – <http://www.doi.org>) je nezisková organizace, která řídí rozvoj, provoz a poskytování licencí systému DOI registračním agenturám (Registration Agencies). Identifikátorů DOI lze použít k identifikaci (tj. pojmenování) jakékoliv entity duševního vlastnictví, včetně té, která již byla identifikována číslem ISBN, a může jí být použito kompatibilně s číslem ISBN (jako součást syntaxe DOI). DOI odpovídá funkčním požadavkům URN (Uniform Resource Name – Jméno jednotného zdroje) a URL (Uniform Resource Identifier – Identifikátor jednotného zdroje) pro pojmenování objektů internetu.

Syntaxe DOI (podle normy ANSI/NISO Z39.84-2000, “Syntax for the Digital Object Identifier”) má dvě složky: *prefix* a *suffix*, které dohromady tvoří DOI. Prefix přiděluje Registrační agentura DOI registrantovi (tj. organizaci, která si přeje registrovat identifikátory DOI). Jednomu registrantovi může být přiděleno více prefixů označujících vydavatelské údaje, tituly časopisů, atd. Registrant přiděluje jedinečný sufix každé entitě, která má být identifikována. Kombinace prefixu a sufixu zajišťuje jedinečnost systému DOI a nevyžaduje centralizované přidělování DOI. Délka DOI není omezena.

Standardní systém identifikačního čísla jako je ISBN může být do DOI integrován jako sufix DOI. Způsob takové integrace bude dohodnut Registrační agenturou nebo agenturami nabízejícími takovou službu: doporučuje se, aby číslo ISBN i DOI identifikovaly tutéž entitu (společná metadata) a aby syntax explicitně označovala číslo ISBN. V takovém případě bude DOI mít následující formu:

Příklad:

10.nnnn/[ISBN]9780110002224

nebo

10.nnnn/9780110002224

kde „10“ je číslo přidělené DOI, „nnnn“ je číslo registranta a řetězec po lomítku je sufix obsahující číslo ISBN.

Registrační agentura sídlí na adrese:

International DOI Foundation

Jordan Hill

Oxford OX2 8DP

UK

Tel: (+44)(0)18653 314033

Fax: (+44) (0)1865 314475

E-mail: n.paskin@doi.org

URL: <http://www.doi.org>

15.2 GTIN

GTIN (Global Trade Item Number – Číslo jednotky globálního obchodu) je generický termín pro všechny identifikátory produktu EAN/UCC obsahující EAN-13. Jakýkoliv z těchto identifikátorů může být vyjádřen jako 14-místné číslo doplněné v případě nutnosti nulami. 14-místné GTIN identifikující nějakou knihu bude vždy začínat nulou a zbývajících 13 číslic bude 13-místný EAN. 14-místné GTIN nebude nikdy v knize uváděno jako čárový kód.

15.3 Internetové identifikátory: URN

Uniform Resource Name (URN – Jméno jednotného zdroje) je permanentní identifikátor zdroje. Jeho syntaxe, definovaná v internetové normě RFC 2141, je jednoduchá:

<URN> ::= "urn:" <NID> ":" <NSS>

kde <NID> je identifikátor Namespace a <NSS> je řetězec Namespace Specific String.

Proces registrace Namespace URN je definován v internetové normě RFC 3406. Namespace může být registrován pro jakýkoliv existující identifikační systém, pokud je v souladu se syntaxí URN. Začlenění ISBN do NID určuje norma RFC 3187 Podle ní má jakékoliv URN založené na čísle ISBN následující syntaxi:

urn:isbn:<NSS>

kde NSS obsahuje číslo ISBN ve strojem čitelné formě. Například:

urn:isbn:9780110002224

urn:isbn:9510184357

10-místné a 13-místné číslo ISBN může sdílet stejný Namespace URN, protože jakákoliv aplikace schopná zpracování čísel ISBN bude v budoucnu schopna pracovat jak s 10-místnými, tak s 13-místnými čísly ISBN bez ohledu na to, zda prefixem bude 978 nebo 979.

Další informace najdete na webových stránkách:

<http://iana.org/assignments/urn-namespaces>

a

<http://www.uri.net/> .

15.4 ISAN a V-ISAN

ISAN – International Standard Audiovisual Number (Mezinárodní standardní číslo audiovizuálních děl)

ISAN identifikuje audiovizuální dílo – tj. jakékoliv dílo sestávající z pohyblivého obrazu s doprovodným zvukem nebo bez něho, a nezávislé na fyzické formě, v níž je toto dílo distribuováno. ISAN není určeno pro nepohyblivé obrázky, zvukové záznamy nebo jiné formy obsahu bez významných audiovizuálních prvků. Přidělení čísla ISAN se netýká

registrace autorských práv, ani nepotvrzuje vlastnictví práv na nějaké audiovizuální dílo. ISAN umožňuje všem vlastníkům práv (autorům, producentům a jejich agentům) identifikovat nějaké audiovizuální dílo nezávisle na jeho fyzické formě.

ISAN se skládá z 16 alfanumerických znaků rozdělených do dvou částí: 12-místné základní části (root segment) následované 4-místnou částí pro epizody. Nul se používá na doplnění nevyužitých znaků v případech, kdy dílo není epizodou. Prefix ISAN a koncový kontrolní znak (final check character) jsou uvedeny tehdy, je-li ISAN uváděno v okem čitelné formě.

Příklad: ISAN 1881 66C7 3420 6541 9

Mezinárodní normou pro ISAN je ISO 15706:2002.

Registrační agentura pro ISAN sídlí na adrese:

ISAN International Agency
26, rue de Saint Jean
CH-1203 Geneva
Switzerland
Tel.: (+41) 22 545 10 00
Fax: (+41) 22 545 10 40
E-mail: info@isan.org
URL: <http://www.isan.org>

V-ISAN – International Standard Audiovisual Numer (ISAN) – Version identifier
(Mezinárodní standardní číslo audiovizuálního díla – identifikátor verze)

V-ISAN identifikuje určitou verzi nějakého audiovizuálního díla nebo jiný obsah k němu se vztahující po celou dobu jeho platnosti. V-ISAN je kombinací Mezinárodního standardního čísla audiovizuálního díla (ISAN) definovaného ISO 15706 doplněného o část označující verzi díla.

V-ISAN se používá kdekoli je třeba přesné a jedinečné identifikace nějaké specifické verze audiovizuálního díla nebo jiného obsahu k němu se vztahujícího, jako je tomu v audiovizuální produkci a distribučních systémech, rozhlasových aplikacích a elektronických programových průvodcích.

V-ISAN je 16-místné alfanumerické číslo ISAN audiovizuálního díla následované částí pro verzi skládající se z 8 alfanumerických znaků. Je-li uváděno v okem čitelné formě, předchází V-ISAN písmena ISAN a příslušné kontrolní znaky jsou uvedeny jak po čísle ISAN, tak po části pro verzi.

Příklad: ISAN 1881-66C7-3420-6541-9-9F3A-0245-U

Přidělení V-ISAN neznamená důkaz vlastnictví práv ať verze, nebo příbuzného obsahu nebo audiovizuálního díla samého.

Kontakt na pracovní skupinu připravující tuto normu ISO 15700-2 je:

ISO/TC 46/SC 9 Secretariat

E-mail: iso.tc46.sc9@ac-bac.gc.ca

URL: <http://www.lac-bac.gc.ca/iso/tc46sc9/wg1/register.htm>

15.5 ISMN

Číslo ISMN (International Standard Music Numer – Mezinárodní standardní číslo hudebniny) identifikuje všechny tištěné hudebniny, ať už jsou k dispozici prodejem nebo výpůjčkou nebo zdarma.

Je to desetimístný identifikátor, jehož prvním znakem je „M“. Písmeno „M“ odlišuje číslo ISMN od čísla ISBN a dalších norem.

Dalšími prvky jsou: identifikátor vydavatele, který identifikuje určitého hudebního vydavatele, identifikátor titulu, který identifikuje určitou hudebninu, a kontrolní číslice, která je vypočtena podle modulu 10. Písmeno „M“ se rovná 3.

Číslo ISMN může být integrováno do mezinárodního 13-místného čárového kódu za použití prefixu EAN 979. „M“ je přidělena číselná hodnota nula (0) pouze pro účely čárového kódu.

Číslo ISMN se nepoužívá pro knihy o hudbě, které dostávají čísla ISBN, ani pro hudební magnetofonové pásky, CD nebo videa.

Mezi publikace, kterým se přidělují čísla ISMN jsou partitury (jak orchestrální, tak vokální), soubory hlasů, antologie, mikroformy, hudebniny v Braillově písmu a elektronické hudebniny a výběrově zpěvníky. V některých případech může být zpěvník, kancionál nebo hudební album s rozsáhlým textem a/nebo ilustracemi považován za hudebninu, „normální“ knihu nebo obojí. V takových případech může být přiděleno jak číslo ISMN, tak číslo ISBN, a pak musí být oba identifikátory vytištěny na publikaci a jasně od sebe odlišeny.

Systém ISMN je spravován Mezinárodní agenturou ISMN:

Internationale ISMN-Agentur e.V.

Schlossstr. 50

12165 Berlin, Germany

Fax: (+49 30) 7974 5254

E-mail: ismn@ismn-international.org

URL: <http://ismn-international.org>

15.6 ISRC

International Standard Recording Core (Mezinárodní standardní kód zvukového záznamu – ISRC) je mezinárodní standardní identifikátor pro zvukové záznamy (ISO 3901). Přiděluje se každému záznamu, bez ohledu na obsah nebo nosič, na němž je vydán. ISRC

sestává z dvanácti číslic a obsahuje čtyři části: kód země, kód prvního vlastníka, rok a kód záznamu.

Příklad: ISRC DE P55 97 00001

System ISRC je spravován IFPI, the International Federation of the Phonographic Industry (Mezinárodní federací fonografického průmyslu):

International ISRC Agency
IFPI Secretariat
54 Regent Street
London W1B 5RE
United Kingdom
Tel.: +44 (0) 20 7878 7900
Fax: +44 (0) 20 7878 6832
E-mail: usec@ifpi.org
URL: <http://www.ifpi.org/isrc>

15.7 ISSN

Vedle systému Mezinárodního standardního číslování knih byl také zaveden systém pro číslování pokračujících zdrojů (continuing resources), který se nazývá International Standard Serial Numer (Mezinárodní standardní číslo seriálové publikace – ISSN), ISO 3297:1998.

Pokračující zdroj je publikace, která je vydávána průběžně s předem nestanoveným ukončením. Taková publikace je obvykle vydávána v po sobě následujících nebo integrujících částech, které mají obvykle číselné a/nebo chronologické označení. Typickými příklady seriálových publikací jsou noviny, periodika, časopisy, magazíny atd., a pokračujících integrujících zdrojů jsou publikace na volných listech, které jsou průběžně aktualizovány, a webové stránky, které jsou též průběžně aktualizovány.

ISSN je spravováno Mezinárodním centrem registrace seriálových publikací (International Centre for the Registration of Serials):

ISSN International Centre
20, rue Bachaumont
75002 Paris, FRANCE
Tel.: (+33 1) 44 88 22 20
Fax: (+33 1) 40 26 32 43
E-mail: issnic@issn.org
URL: <http://www.issn.org>

Vydavatelé seriálových publikací by měli požádat Mezinárodní centrum ISSN nebo své národní centrum ISSN, pokud existuje, o ISSN pro své seriálové publikace.

Určité publikace jako ročenky, výroční zprávy, monografické série atd. by měly dostat číslo ISSN pro seriálový titul (který zůstane stejný pro všechny části jednotlivých svazků tohoto seriálu) a číslo ISBN pro každý jednotlivý svazek.

Je-li je publikaci přiděleno číslo ISBN i ISSN, musí být vzájemně jasně odlišitelné.

15.8 ISTC

ISTC (International Standard Text Code – Mezinárodní standardní kód textového díla) je dobrovolný systém číslování pro usnadnění identifikace textových děl. Pod dohledem ISO (International Organization for Standardization) v Ženevě se zpracovává příslušná norma.

ISTC lze použít pro jakékoliv textové dílo, kdykoliv vznikne záměr produkovat toto dílo ve formě jedné nebo více prezentací. Pro účely této normy je „textové dílo“ definováno jako samostatný abstraktní výtvar duševního nebo uměleckého obsahu sestávající z kombinace slov. Příklady textových děl jsou článek, esej, román, scénář nebo povídka.

ISTC nebude přidělován fyzickým produktům nebo jiným prezentacím nějakého díla. Takovým fyzickým produktům (tj. tištěná kniha, mluvící kniha nebo elektronické verze takových produktů) bude přiděleno číslo ISBN.

ISTC umožní účinnou identifikaci a správu textových děl, nikoliv publikací, i když může být spojen s identifikátory produktu jako číslo ISBN, označujícími různé prezentace tohoto textového díla.

Bude to „hloupé“ číslo, což znamená, že nebude obsahovat žádné kódy ani jiné významné prvky a nebude odkazovat na autora ani vlastníka díla.

Tímto kódem bude 16-místné alfanumerické číslo skládající se z číslic 0-9 a písmen A-F a bude sestávat ze čtyř částí v následujícím pořadí: identifikátor registrační agentury, roku, díla a kontrolní číslice.

Konsorcium složené z CISAC, Nielsen BookData a R.R.Bowker bude tvořit Registrační agenturu ISTC, jakmile bude norma ISO 21047 schválena k vydání.

Další informace na adrese:

CISAC
20-26 Boulevard du Parc
92200 Neuilly sur Seine
France
Tel.: (+33 1) 55 62 08 50
Fax: (+33 1) 55 62 08 60
E-mail: cisac@cisac.org
URL: <http://www.cisac.org>

15.9 ISWC

ISWC identifikuje hudební díla jako nehmotné výtvary. Nepoužívá se k identifikaci prezentací hudebních děl nebo příbuzných objektů. Takové prezentace nebo objekty jsou předmětem samostatných identifikačních systémů jako ISRC, ISMN, ISAN a ISTC (viz popisy každého z těchto identifikátorů kdekoli v oddíle 13).

Příklad: Mozartova *Kouzelná flétna (Die Zauberflöte)* by měla dostat ISWC k identifikaci tohoto díla. Každá z tištěných partitur by každá dostala číslo ISMN, libreta a jejich překlady ISTC (a číslo ISBN by dostaly z nich vydané publikace), videozáznam nějakého představení by dostal ISAN, série televizních programů by dostala V-ISAN a zvukový záznam opery by dostal ISRC.

Další informace na adrese:

CISAC

20-26 Boulevard du Parc

92200 Neuilly sur Seine

France

Tel.: (+33 1) 55 62 08 50

Fax: (+33 1) 55 62 08 60

E-mail: cisac@cisac.org

URL: <http://www.cisac.org>

16. ONIX

ONIX je mezinárodní norma pro předávání informací o elektronických produktech i vlastních elektronických produktů v elektronické formě v knižním obchodu. Sestává z obsahových specifikací (včetně prvků dat, návěští a seznamů kódů) a XML DTD.

Norma ONIX byla vyvinuta a je spravována EDItEUR společně s Book Industry Communication a Book Industry Study Group a s uživatelskými skupinami v zemích, jejichž služby books-in-print přijaly normu ONIX. Těmito zeměmi jsou USA, Velká Británie, Francie, Německo, Austrálie, Kanada a Republika Korea.

ONIX byla převedena do formátu MARC21 Kongresovou knihovnou a do UNIMARC Britskou knihovnou. Používají ji některé národní knihovny k získání informací o produktu od vydavatelů pro účely katalogizace v knize (Cataloguing-in-Publication – CIP) nebo aby se usnadnila čtenářům práce v OPAC (Online Public Access Catalogues – online katalog pro čtenáře).

Další informace o ONIX na adrese:

EDItEUR
39-41 North Road
London N7 9DP
UK
Tel.: +44 (0) 20 7607 0021
Fax: +44 (0) 20 7607 0415
E-mail: brian@bic.org.uk
URL: <http://www.editeur.org/>

17. Desatero účastníka systému ISBN

1. **Vstup do systému ISBN je dobrovolný. Vstupte do něj až po zvážení jeho výhod. Vystoupit ze systému již nelze.**
2. **Hlaste neprodleně změny názvu vydavatele i změny dalších údajů.**
3. **Případnou likvidaci vydavatelství neprodleně oznamte Národní agentuře ISBN v ČR a vraťte jí přidělený blok čísel ISBN.**
4. **Zasílejte ohlašovací lístky (elektronicky nebo poštou) v okamžiku přidělení čísla ISBN, tzn. jakmile jde kniha do tisku.**
5. **Přiděluje čísla ISBN pouze publikacím považovaným systémem ISBN v ČR za knihu.**
6. **Zajistěte správné vytištění čísla ISBN v knize.**
7. **Neposkytujte vlastní čísla ISBN jiným vydavatelům.**
8. **Pečlivě evidujte všechna přidělená čísla ISBN.**
9. **Nepřipusťte zneužití systému ISBN k jakýmkoliv jiným účelům, než je stanoveno Mezinárodní agenturou ISBN.**
10. **V případě jakýchkoliv pochyb či nejasností se obraťte na Národní agenturu ISBN v ČR.**

PŘÍLOHY

Příloha 1

Evidenční list účastníka systému ISBN

viz verze v [html](#)

Příloha 2

Zásady pro vyplňování ohlašovacích lístků

Pracovní pomůcka

1. VYDAVATEL

Uvádíme název nakladatelské nebo vydavatelské instituce a jejich sídlo.

Příklady: Albatros. Praha
Moravské zemské muzeum. Brno

2. AUTOR

U děl, u nichž je uveden původce, je záhlavím jeho jméno. Za původce se považuje spisovatel u literárních děl, výtvarník u obrazových děl, sestavovatel katalogů, slovníků, sbírek příkladů a vzorců apod.

Jsou-li v popisovaném díle uvedeni dva nebo tři původci, uvádíme jména všech dvou nebo tří. Jsou-li v díle čtyři a více původců jako rovnocenní spoluautoři, nebo není-li uveden žádný, popisujeme dílo pod názvem. Je-li ale některý z autorů uveden jako vedoucí autorského kolektivu nebo graficky zvýrazněn, uvádí se jako hlavní autor. Za jménem následují tři tečky a v hranaté závorce je uveden údaj [aj.].

Příklady: Jirásek, Alois
Havlíček Borovský, Karel (díla jednoho autora)
Soukup, Vladimír – Demela, Jindřich (dva autoři)
Novák, Jan – Matula, Rudolf – Kučera, Václav (tři autoři)
Martiško, Josef ...[aj.] (vedoucí autorského kolektivu čtyři a více autorů)

Z údajů o původcích vypouštíme všechny osobní údaje, jako jsou:
vědecké a šlechtické tituly
povolání
hodnosti aj.

Uvádění šlechtických přídomků u rodového jména (u historických osobností):

Příklady: Dačický z Heslova, Mikuláš
Harant z Polžic a Bezdružic, Kryštof

Ženská rodová jména píšeme vždy ve tvaru obvyklém v jazyce autorek. Nepoužíváme tedy ani mužských forem jmen u slovanských autorek (vyskytují se výjimečně), ani ženských forem u autorek jiných národů.

Příklady: Konopnicka, Marja
Christie, Agatha

Používá-li autorka rodové jméno, píšeme je takto:
Viková-Kunětická, Božena
Otáhalová-Popelová, Jiřina

3. NÁZEV

Pod názvem popisujeme:
díla čtyř a více původců
díla, v nichž původce není uveden (např. sborníky, encyklopedie aj.)

Záhlavím je zpravidla první slovo názvu díla.

Příklad: **Ročenka** sdělovací techniky

Název píšeme zásadně v tom tvaru a tím pravopisem, jak je uváděn v příslušném díle. Jednotlivá slova názvu nekrátíme.

Číslovky nestavíme do záhlaví. Pořadatelem záhlaví je první slovo následující po číslovce.

Příklady: 1. **celostátní** konference ...
 1. **krajský** seminář ...

4. PODNÁZEV

Do podnázvu náležejí všechny úaje, které blíže určují nebo rozvádějí název díla po stránce tematické nebo formální, charakterizují název díla nebo podávají informace o vzniku, účelu a technickém nebo uměleckém vybavení díla. Zpravidla bývají uvedeny na titulním listu.

Příklady: Literárně-historická črta
 Román
 Politická mapa (u map a plánů)
 Měřítko (u map a plánů)
 Sborník z konference

Údaje z podnázvu zaznamenáváme v tom tvaru a pořadí, jak jsou uvedena na titulním listu, popř. na jiném místě v knize, které je zdrojem popisu.

5. OZNAČENÍ VYDÁNÍ

Je to údaj označující pořadí a druh vydání.

Příklady: 1. vyd.
 2., dopl. vyd.
 3., upr. a rozš. vyd.
 4. vyd., 1. vyd. v nakl. Grada

6. VAZBA

Používáme těchto označení vazeb: brož., váz., mapa, CD-ROM, DVD, online. Nepoužíváme označení druhů vazeb zavedených v minulosti knižním velkoobchodem (V1, V2 ... V9).

U online publikací je třeba uvádět navíc formát (např. pdf, ePub) a URL, z níž bude publikace dostupná.

Příloha 4

Příklady přidělování čísel ISBN

Kromě příkladů uvedených v textu uvádíme několik dalších typických příkladů přidělování čísel ISBN knihám publikovaným českými vydavateli. Všechny příklady zde uváděné jsou fiktivní.

1. První kniha očíslovaná daným vydavatelem:

MERLE, Robert: Dědictví otců. 2. vyd. Praha, Odeon 2007. 350 s.
ISBN 978-80-207-0000-1

2. 445. kniha očíslovaná daným vydavatelem:

Korán. 6. vyd., 2. vyd. v nakl. Odeon. Praha, Odeon 2007. 794 s.
ISBN 978-80-207-0444-3

3. Vysokoškolské učebnice (skripta):

JASPERS, Karl: Úvod do filosofie. 1. vyd. Praha, Karolinum 2007. 130 s.
ISBN 978-80-7066-433-9

4. Příklad složitějšího druhu vydání. Každé nové vydání má nové číslo ISBN:

ČAPEK, Karel: Povídky z jedné kapsy. Povídky z druhé kapsy. 9. spol. vyd. v ČS, 29. vyd. Povídek z jedné kapsy, 23. vyd. Povídek z druhé kapsy. Praha, Československý spisovatel 2007. 165, 150 s.
ISBN 978-80-202-0090-7

5. Neobvyklé uspořádání publikace. Každé nové vydání má nové číslo ISBN:

POE, Edgar Allan: Havran. Šestnáct českých překladů. 2., nezm. vyd. Praha, Odeon 2007. 224 s.
ISBN 978-80-207-0468-9

6. Vicesvazkový soubor:

Super Tom a Jerry. Č. 10. 1. vyd. Praha, Merkur 2007. Nestr.
ISBN 978-80-7032-133-1
ISBN 978-80-7032-996-3 (soubor)
ISBN 978-80-7032-636-7 (č.1)
ISBN 978-80-7032-888-0 (č.2)
ISBN 978-80-7032-900-9 (č.3)
ISBN 978-80-7032-948-1 (č.4)
ISBN 978-80-7032-936-8 (č.5)
ISBN 978-80-7032-924-5 (č.6)

ISBN 978-80-7032-960-3 (č.7)
ISBN 978-80-7032-025-9 (č.8)
ISBN 978-80-7032-037-2 (č.9)

7. Jeden titul vydaný v různých vazbách:

BULGAKOV, Michail: Psí srdce. 1. vyd. Praha, Odeon 2007. 221 s.
ISBN 978-80-207-0073-5 (kož. vaz.)
ISBN 978-80-207-0228-9 (plát. vaz.)

8. Jeden titul vydaný v různých jazykových verzích:

JANÁČEK, Josef – Mika, Zdeněk – Rybár, Tibor: Three days in Prague. 1st ed.
Prague, Panorama 2007. 156 s.
ISBN 978-80-7038-266-0
ISBN 978-80-7038-265-3 (něm. vyd.)
ISBN 978-80-7038-267-7 (ital. vyd.)

9. Koedice. Každý vydavatel (pokud je v systému ISBN) může uvést svoje číslo ISBN:

SCHWARZKOPF, H. Norman – Peter, Peter: Hrdina Pouštní bouře.
Autobiografie.
Rudná u Prahy, JEVA; Vimperk, Papyrus 2007. 599 s., 32 s. fot.
ISBN 978-80-901365-9-5 (JEVA. Rudná u Prahy)
ISBN 978-80-85776-13-3 (Papyrus. Vimperk)

KOVAŘÍK, Václav: Stress in layered shells of revolution. 2., rozš. angl. vyd.
Praha, Academia 2007. 442 s.
ISBN 978-80-200-0005-7 (Academia. Praha)
ISBN 978-0-444-98893-9 (Elsevier. Amsterdam)

Příloha 5

Odpovědi na nejčastější otázky týkající se systému ISBN

1. Proč bych měl používat čísla ISBN?

Pokud jste vydavatel nebo knihkupec, je ve vašem vlastním zájmu tak učinit, protože potřebujete prodávat knihy. Jestliže vaše knihy nemohou být objednány a distribuovány prostřednictvím čísel ISBN a jestliže nejsou zahrnuty v příslušných bibliografiích, může se stát, že se vaše knihy nebudou prodávat. Zájemci budou předpokládat, že vaše knihy neexistují, a i když budou vědět, že existují, může být pro ně příliš obtížné pracovat s nimi primitivním způsobem.

2. Musím používat čísel ISBN?

Z hlediska mezinárodního systému ISBN neexistuje žádný právní požadavek mít přiděleno číslo ISBN a neznamena to žádnou právní ani autorskoprávní ochranu. V řadě zemí je ale používání čísel ISBN předepsáno zákonem.

Pokud jste ale účastníkem systému ISBN, pak těchto čísel musíte používat.

3. Potřebuji číslo ISBN knihy, které nebudou prodávány?

Je žádoucí, aby **všechny** knihy byly identifikovány čísly ISBN.

4. Měly by se aukčním katalogům a katalogům výstav přidělovat čísla ISBN?

Pokud jde o katalog, který poskytuje základní informace o publikacích určených pro prodej na aukci, neměl by dostat číslo ISBN. Takový katalog je považován za marketingový materiál (a to i když neobsahuje ceny) a nepřidělují se mu tedy čísla ISBN. Naproti tomu katalogy, které doprovázejí výstavy a poskytují textové informace o určitých umělcích nebo tématech, dostávají čísla ISBN.

5. Kdo přiděluje identifikátory vydavatele ISBN?

Pouze národní agentura ISBN ustavená Mezinárodní agenturou ISBN může přidělovat identifikátory vydavatele. Žádný z těchto identifikátorů, ani číslo ISBN nelze prodat nebo dát k dispozici jinému vydavateli.

6. Změním-li cenu knihy, měl bych přidělit nové číslo ISBN?

Ne.

7. Vyžaduje změna formátu nové číslo ISBN?

Ano, různé formáty vyžadují různá čísla ISBN.

8. Vydávám knihu v cizím jazyce. Měl bych mít číslo ISBN země, v jejímž jazyce je kniha napsána?

Ne. Není rozhodující jazyk textu, ale země, v níž vydavatel působí.

9. Reviduji knihu. Vyžaduje nové číslo ISBN?

Ano. Významná změna textu vyžaduje nové číslo ISBN. Jestliže byly učiněny změny, mělo by být uvedeno na rubu titulního listu, že kniha je opraveným vydáním a mělo by zde být uvedeno nové číslo ISBN.

10. Vyžaduje dotisk bez změny textu nebo vazby nové číslo ISBN?

Ne. Musí být ponecháno původní číslo ISBN, pokud zůstane stejný vydavatel i vydavatelské údaje.

11. Vydáváme dotisk ve stejné vazbě, ale s novou obálkou nebo přebalem. Je třeba přidělit nové číslo ISBN?

Ne. Změna obálky/přebalu nevyžaduje přidělení nového čísla ISBN.

12. Vydáváme dotisk s novou obálkou, která je řešena tak, aby naznačovala spojení s určitým televizním programem. Je třeba přidělit nové číslo ISBN?

Ne. Jedná se jen o změnu návrhu obálky, která nevyžaduje přidělení nového čísla ISBN.

13. Vydáváme dotisk s jinou vazbou (dříve byla vazba plátěná, nyní je brožovaná). Je třeba přidělit nové číslo ISBN?

Ano. Změna vazby vyžaduje přidělení nového čísla ISBN.

14. Vydáváme dotisk s novým názvem. Je třeba přidělit nové číslo ISBN?

Ano. Při změně názvu, je třeba přidělit nové číslo ISBN.

15. Kromě běžného vydání vydáváme ještě vydání podepsané autorem, v omezeném nákladu. Vyžaduje každé z vydání přidělení nového čísla ISBN?

Ano. Každé vydání musí mít svoje číslo ISBN.

16. Vydáváme vázané a brožované vydání se stejnou titulní stránkou. Jak máme postupovat v tomto případě?

Vytisknout obě čísla ISBN na rubu titulního listu a za ně do závorky uvést, které číslo ISBN se vztahuje ke kterému vydání.

17. Rád bych přidělil nové číslo ISBN z tržních důvodů. Je to možné?

Ne, není, pokud nedojde ke změně textu nebo vazby, které by ospravedlnily přidělení nového čísla ISBN.

18. Chystám dotisk knihy a změním cenu, za niž se bude prodávat. Vyžaduje to nové číslo ISBN?

Ne. Dotisk, ať už se mění cena nebo ne, nevyžaduje nové číslo ISBN.

19. Potřebujeme samostatný identifikátor pro naši pobočku?

Ne. Pokud pobočka nemá samostatnou právní subjektivitu, použijete stejného identifikátoru vydavatele jako jeho hlavní sídlo.

20. Distribuujeme knihu pro jiného vydavatele. Máme knize přidělit nové číslo ISBN?

Ne. Pokud vydavatel nepochází ze země, která se neúčastní systému ISBN nebo pokud netiskne novou titulní stránku s vlastními vydavatelskými údaji. Pokud knihu jen distribuuje, musí být ponecháno původní číslo ISBN, protože identifikuje toho, kdo knihu vydal.

21. Vydávám knihu s dalším vydavatelem. Čí číslo ISBN by mělo být v knize uvedeno?

V případě společné publikace mohou číslo ISBN přidělit oba vydavatelé. Musí být jasné, jaké číslo identifikuje jakého vydavatele. Za číslo ISBN se proto do kulaté závorky uvede název příslušného vydavatele. Jestliže výtisky skládá pouze jeden vydavatel a též je distribuuje, pak se doporučuje, aby na zadní straně publikace v čárovém kódu bylo uvedeno číslo ISBN vydavatele, který je zodpovědný za distribuci.

22. Můžeme rozdělit blok čísel ISBN tak, aby jich bylo možno využít k třídění knih?

Číslo ISBN identifikuje zemi vydání, vydavatele, jím vydaný titul, jeho pořadí vydání a druh vazby. Nic víc. K třídění knih čísel ISBN použít nelze.

23. Je možné znovu přidělit čísla ISBN, když jsou knihy, jimž byla čísla ISBN přidělena, rozebrány?

Ne. Číslo ISBN identifikuje daný titul a jeho vydání a vazbu již navždy. I když je kniha rozebrána, stále bude existovat v knihovnách, bibliografických databázích a možná i v některých prodejnách.

24. Udělali jsme chybu v čísle ISBN. V knize bylo vytištěno chybně. Jak máme tuto chybu napravit?

Oznamte to Národní agentuře ISBN v ČR. Ta na chybu upozorní v příslušné bibliografické databázi, v níž bude též uvedeno správné číslo ISBN.

25. Vyžaduje se pro brožuru malého rozsahu přidělení čísla ISBN?

Ano. Rozsah knihy nemá vliv na přidělování čísel ISBN.

26. Jaký je poplatek za čísla ISBN?

V České republice je přidělování čísel ISBN zdarma.

27. Lze přidělovat čísla ISBN též retrospektivně?

Ne. Čísla ISBN se přidělují pouze běžně vycházejícím knihám. Ze starších titulů se čísla ISBN přidělí nově vydaným dotiskům.

28. Zajišťuje číslo ISBN ochranu autorských práv nebo osvobození od daní?

Ne. Číslo ISBN jednoznačně identifikuje titul vydaný určitým vydavatelem v určité zemi. Žádnou jinou funkci nemá.

29. Vydáváme dodatek ke knize, která již má číslo ISBN. Bude mít tento dodatek stejné číslo ISBN jako kniha?

Ne. Musí mu být přiděleno nové číslo ISBN.

30. Bude mít zvláštní otisk (separát) z knihy nebo časopisu vlastní číslo ISBN nebo si ponechá původní číslo ISBN knihy nebo číslo ISSN seriálové publikace, v níž byl původně publikován?

Separátům se nepřidělují čísla ISBN ani ISSN.

31. Jak jsou čísla ISBN přidělována vícesvazkovým dílům?

Číslo ISBN musí být přiděleno celému souboru svazků vícesvazkového díla; také jestliže jsou jednotlivé svazky tohoto souboru prodávány samostatně, musí mít každý svazek své číslo ISBN. I když není každý svazek prodáván samostatně, doporučuje se přidělit číslo ISBN každému svazku. Usnadňuje to zpracování náhrad za vadné výtisky a odstraňuje nebezpečí záměny určitých publikací. Každý svazek by měl uvádět všechna čísla ISBN. (Výjimkou jsou učebnice, jimž se nepřidělují čísla ISBN souboru.)

Podobná pravidla se vztahují i na tzv. smíšená média (např. CD-ROM a doprovodná brožura). Jestliže je jakákoliv součást k dispozici samostatně, musí být číslo ISBN přiděleno každé části i celku.

32. Vydávám edici publikací. Potřebuji číslo ISBN nebo ISSN?

Edice by měla dostat číslo ISSN, zatímco její jednotlivé publikace dostanou číslo ISBN.

33. Považuje se ročenka za seriálovou publikaci, která vyžaduje pouze přidělení čísla ISSN?

Ne. Pouze seriálovým publikacím vydávaným častěji než jednou ročně se přiděluje pouze číslo ISSN. Pokud jsou vydávány pouze jednou ročně nebo méně často, pak se jim přidělují jak čísla ISSN, tak čísla ISBN.

34. Přebírám jinou firmu, která již má identifikátor vydavatele ISBN. Všechny další knihy budu vydávat pod svým jménem. Mohu přechíslovat všechny dosud vydané tituly původního vydavatele?

Ne. Pouze vydáte-li dotisk s vlastními vydavatelskými údaji, kde bude uvedeno vaše vydavatelství, musíte přidělit nové číslo ISBN ze svého bloku čísel.

35. Nejsem vydavatel – mohu přesto dostat číslo ISBN?

Ano. Vydavatelem je organizace, společnost nebo jednotlivec, který je zodpovědný za obsah publikace. Je to také osoba nebo instituce, která nese finanční riziko při zpřístupňování produktu – není to ale zpravidla tiskař.

V řadě zemí existuje podrobná legislativa týkající se vydávání knih.

36. V naší zemi pracuje knižní obchod většinou bez počítačů. Potřebuji přesto čísla ISBN?

Nemusíte mít počítače k používání čísel ISBN. Čísla ISBN šetří vám a dalším lidem práci s kopírováním bibliografických záznamů. Kromě toho, chcete-li vyvážet své knihy bez čísla ISBN nemohou být zahrnuty do příslušných vydavatelských seznamů.

37. Prodávám knihy, ale také papírnické výrobky, hračky a mnoho dalších artiklů. Jelikož číslo ISBN identifikuje pouze knihy, co mám dělat se zbytkem sortimentu?

Těmto artiklům může být přiděleno čárový kód EAN na zboží.

38. Plánujeme vydání určitých titulů, i když jejich vydání ještě nebylo s konečnou platností rozhodnuto. Když nebudou připravované tituly vydány, můžeme čísel, která byla pro ně původně určena, použít pro jiné tituly?

V tomto případě je třeba dohodnout se na dalším postupu s Národní agenturou ISBN v ČR. V zásadě ale platí, že čísla ISBN, která nebyla vytištěna v knize, mohou být znovu použita.

39. Organizace EAN mě požádala, abych se stal jejím členem. Je to povinné?

Pokud chcete pouze používat čísla ISBN ve formě 13-místného čárového kódu, nemusíte se stát členem. Ale jelikož EAN a UCC poskytují další normy číslování pro identifikaci zásilek nebo místa určení a poskytují i další služby spojené s obchodem jako jsou elektronická čísla adres, formáty EDI (pro elektronickou výměnu dat), atd., můžete se stát členem. Spojte se se svou organizací EAN a informujte se o jejich službách.

40. Co se stane, když jsem vyčerpal všechna čísla pod svým identifikátorem?

Bude vám přidělen nový identifikátor, odpovídající vaší vydavatelské produkci. Čísla ISBN z předchozího identifikátoru zůstávají v platnosti.

41. Dostávají publikace na zakázku čísla ISBN?

Ano. Jestliže je publikace na zakázku originální verzí a je v témže formátu, pak bude použito původního čísla ISBN. Pokud došlo ke změnám v obsahu nebo formátu dostatečného k tomu, aby to znamenalo nové vydání, pak je třeba přidělit nové číslo ISBN.

42. Dostávají individualizované publikace na zakázku čísla ISBN?

Ne. Publikace, které jsou k dispozici pouze na omezené bázi, jako jsou individualizované publikace na zakázku s obsahem přizpůsobeným požadavkům zadavatele, nedostanou ISBN.

43. Určuje Mezinárodní agentura ISBN poplatky za čísla ISBN? Je poplatek za čísla ISBN všude stejný?

Mezinárodní agentura ISBN neovlivňuje poplatky za poskytnutí čísel ISBN, ani je nestanovuje, protože není přímo zodpovědná za jejich přidělování na úrovni skupinové/národní agentury.

Tento úkol spadá do pravomoci národní agentury. Vzhledem k měnícím se ekonomickým podmínkám budou poplatky požadované každou agenturou odlišné, pokud vůbec budou vyžadovány.

44. Jak mám postupovat, pokud chci pouze jedno číslo ISBN?

Obraťte se na Národní agenturu ISBN v ČR, která vám přidělí individuální číslo ISBN z bloku tzv. sběrného identifikátoru. Toto číslo ISBN bude identifikovat pouze knihu, nikoliv jejího vydavatele.

45. Co bylo hlavním cílem revize čísla ISBN a jeho struktury?

Hlavním účelem projektu revize čísla ISBN bylo zvýšit kapacitu číslování systému ISBN. V důsledku elektronického vydavatelství a dalších změn ve vydavatelském průmyslu se kapacita systému ISBN vyčerpává mnohem rychleji než se původně předpokládáno, když byl systém ISBN koncem 60. let navrhován.

46. Proč toto řešení a ne jiné?

Řešení 13-místného čísla ISBN bylo navrženo proto, že knihy mohou mít jak číslo ISBN, tak 13-místný čárový kód EAN (tj. 10-místné číslo ISBN s prefixem 978 a se znovu propočtenou kontrolní číslicí). Toto řešení také umožňuje, aby systém ISBN používal prefixu EAN „979“, který byl vyhrazen před lety pro budoucí použití v knižním obchodu v rámci systému EAN.

Online publikace:

47. Vydávám-li online publikaci ve dvou nebo více různých formátech (např.: pdf, ePub, Mobipocket, html), měl bych jim přidělit samostatná čísla ISBN?

Ano. Každý odlišný formát online publikace, který je publikován samostatně a samostatně dostupný, má své číslo ISBN.

48. Měly by mít různé verze online publikace stejného formátu (např. ePub) různá čísla ISBN?

Pokud tyto různé verze používají stejný software DRM (např. Adobe ASC4) v zásadě se stejnou úpravou obsahu a jsou použitelné na různých zařízeních nebo softwaru, pak by mělo být použito jedno číslo ISBN.

Jestliže se ale téhož softwaru DRM Adobe ASC4 používá na dvou verzích, ale s podstatně odlišnými uživatelskými možnostmi (např. jednou umožňující tisk, ale druhou nikoliv), pak by měla mít každá verze své číslo ISBN.

Jestliže je použito jiné DRM než výše uvedeno (tj. Adobe ASC4) – vlastnické (proprietární), které též spojuje určitou verzi se zařízením nebo softwarem, pak by měla mít každá samostatná verze své číslo ISBN.

Stejně tak bude mít své číslo ISBN každá obsahově odlišná verze téhož formátu online publikace (s obrázky či bez nich, s barevnými či černobílými ilustracemi či bez nich apod.). Viz též poslední odstavec odpovědi na otázku 50.

49. Proč bych měl přidělit různá čísla ISBN online publikaci, u níž se nemění obsah?

Taková online publikace se může lišit zvláštním zařízením nebo softwarem umožňujícím její přečtení a funkčními možnostmi umožňujícími její tisk, kopírování, půjčování apod. Toho lze běžně dosáhnout kombinací formátu a softwaru DRM.

50. Čtečky online publikací nabízejí různé možnosti jako je různá velikost písma, předčítání textu, záložky, barvu atd. Přitom formát publikace i DRM může být stejný. Jak to ovlivňuje přidělení čísel ISBN?

Pokud se formát online publikace, její DRM ani typ písma nemění, pak nemají jakékoliv odlišnosti v prezentaci textu způsobené čtečkou nebo softwarem použitým ke čtení této publikace vliv na její číslo ISBN. Obsahuje-li online publikace pouze barevné obrázky, ale čtečka má pouze mono displej, pak se jedná o omezení na straně čtečky a nebude přiděleno nové číslo ISBN.

Jestliže však jsou samostatné online publikace k dispozici s černobílými i barevnými obrázky a jsou určeny pro černobílé nebo barevné čtečky, pak jde o změnu obsahu, a je tudíž třeba přidělit dvě čísla ISBN.

51. Měla by mít online publikace doplněná o audio, video apod. jiné číslo ISBN než její standardní forma?

Ano. Jedná se o odlišný produkt, který musí mít jiné číslo ISBN.

52. Vydávám dvě verze jednoho formátu online publikace, jednu bez DRM a jednu se sociálním DRM, které nijak neomezuje uživatele. Musí mít každá verze samostatné číslo ISBN?

Ne. Sociální DRM nijak neomezuje uživatele, protože se jedná o individuální ochranu zakoupené online publikace (např. formou vodoznaku – textové nebo obrazové identifikace zakoupeného díla).

53. Jak mohu identifikovat jednotlivé kapitoly nebo další části knihy, které chci dát k dispozici samostatně?

Vydáváte-li samostatně dostupné kapitoly a další části knihy s příslušnými bibliografickými údaji (s tiráží) a ty jsou k dispozici prostřednictvím běžného dodavatelského řetězce, a chcete-li je mít uvedeny v obchodních databázích, pak byste je měl považovat za samostatnou publikaci a přidělit jí číslo ISBN.

Příloha 6

Programové řešení přidělení čísel ISBN

1. Působíte jako distributor?
ANO – Viz 2
NE – Viz 4
2. Máte vydavatelské oprávnění a jsou vaše vydavatelské údaje uváděny v knize?
ANO – Použij vlastního čísla ISBN (viz 4)
NE – Viz 3
3. Pochází původní nakladatel ze země, v níž je již zaveden systém ISBN?
ANO – Použij jeho původního čísla ISBN
NE – Použij vlastního čísla ISBN (viz 4)
4. Jedná se o seriálovou publikaci?
ANO – Viz 5
NE – Viz 6
5. Je vydávána častěji než jednou ročně?
ANO – Použij pouze čísla ISSN
NE – Použij čísla ISSN, ale přiřad také číslo ISBN (viz 6)
6. Jedná se o vícesvazkový soubor?
ANO – Přiřad číslo ISBN celému souboru a každému jednotlivému svazku (viz 7)
NE – Viz 7
7. Je to první vydání původní práce?
ANO – Přiřad nové číslo ISBN
NE – Viz 8
8. Je to nové vydání (tj. opětovné vydání se změnami oproti původnímu)?
ANO – Přiřad nové číslo ISBN
NE – Viz 9
9. Je to dotisk od původního nakladatele?
ANO – Viz 10
NE – Přiřad nové číslo ISBN
10. Jsou v textu nějaké opravy nebo změny? (Malé opravy, např. typografické chyby nebo nová obálka, nejsou považovány za nové vydání.)
ANO – Považuj to za nové vydání (viz 8)
NE – Viz 11
11. Došlo ke změně vazby?
ANO – Přiřad nové číslo ISBN
NE – Viz 12

12. Došlo ke změně názvu?

ANO – Přiděl nové číslo ISBN

NE – Považuj knihu za dotisk a použij původního čísla ISBN

13. Náleží edici číslo ISBN (např. Květy poezie. Sv. 1. – Výbor z díla. Sv. 5. – apod.)?

NE – Jde o díla různých autorů nebo o sebrané či vybrané spisy určitého autora

ADRESA NÁRODNÍ AGENTURY ISBN V ČR

**Národní agentura ISBN v ČR
Národní knihovna ČR
Klementinum 190
110 00 Praha 1
tel.: 221 663 306, 221 663 173**

**e-mail: isbn@nkp.cz
URL: <http://www.nkp.cz>**

Antonín Jeřábek
Příručka uživatele systému ISBN
5., zcela přepracované vydání

Vydala Národní knihovna ČR v roce 2006
Pro účastníky systému ISBN zdarma
Vytisklo polygrafické středisko NK ČR